

KULTURMILJÖN

Fjärrvärme mm i Lunds kommun, Skåne

Lunds stad, fornlämning nr 73:1,
Östra Torns socken, fornlämning 159:1,
Värpinge socken, fornlämning 156,
Dalby socken, fornlämning 40,
Arkeologiska undersökningar 2012-2013

Innehåll

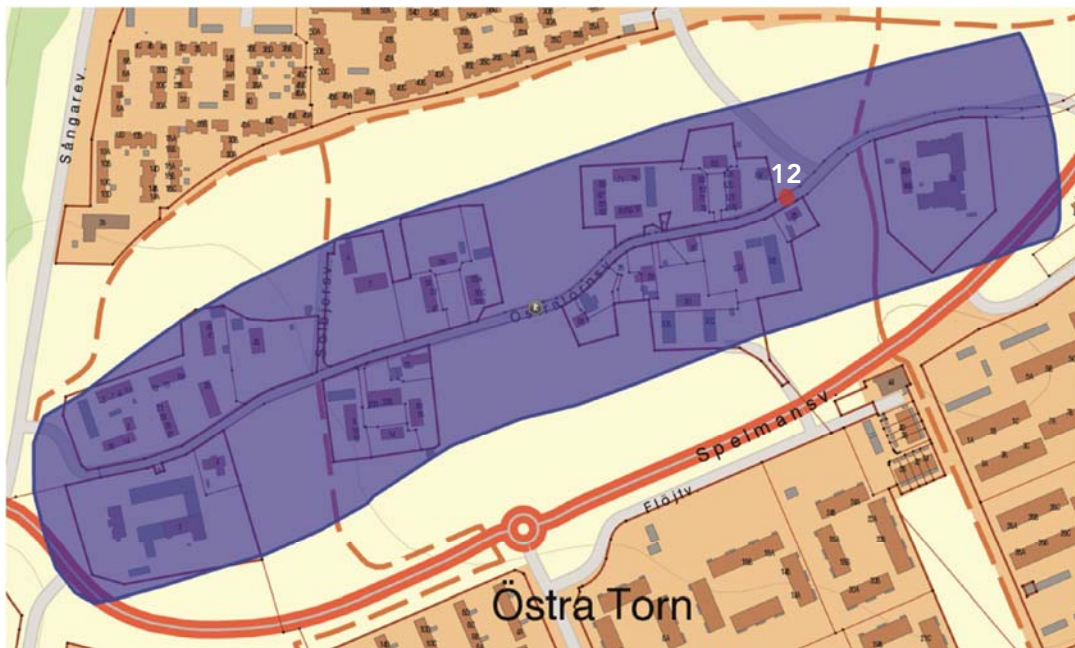
Inledning	7
1 – 61000-212, Stora Tomegatan 27	8
Fornlämningsmiljö.....	8
Genomförande och resultat.....	8
Sammanfattning	11
2 – 61000-221, Mårtenstorget 7	11
Fornlämningsmiljö.....	11
Genomförande och resultat.....	14
Sammanfattning	15
3 - 61000-292, Mårtenstorget 5	15
Fornlämningsmiljö.....	15
Genomförande och resultat.....	15
Sammanfattning	17
4 – 61000-253, Gyllenkroks allé	18
Fornlämningsmiljö.....	18
Genomförande och resultat.....	18
Sammanfattning	21
5 – 61000-260, Svartbrödersgatan	21
Fornlämningsmiljö.....	21
Genomförande och resultat.....	22
Sammanfattning	26
6 – 61000-285, Rådhuset	27
Fornlämningsmiljö.....	27
Genomförande och resultat.....	27
Sammanfattning	29
7 – 61000-238, Stora Fiskaregatan 10	29
Fornlämningsmiljö.....	29
Genomförande och resultat.....	31
Sammanfattning	33

8 – 61000-295, Tomegapsgatan 32.....	33
Fornlämningsmiljö.....	33
Genomförande och resultat.....	33
Sammanfattning.....	34
9 – 61000-278, Stora Södergatan 61-67	34
Fornlämningsmiljö.....	34
Genomförande och resultat.....	38
Sammanfattning.....	39
10 – 61000-287, Paradisgatan/Kyrkogatan.....	39
Fornlämningsmiljö.....	39
Genomförande och resultat.....	41
Sammanfattning.....	43
11–61000-250, Revingegatan 2 och 4.....	43
Fornlämningsmiljö.....	43
Genomförande och resultat.....	43
Sammanfattning.....	45
12 – 61000-236, Östratornsvägen 38.....	46
Fornlämningsmiljö.....	46
Genomförande och resultat.....	46
Sammanfattning.....	48
13 – 61000-294, Trollebergsvägen, Värpinge	48
Fornlämningsmiljö.....	48
Genomförande och resultat.....	49
Sammanfattning.....	54
14 – 61000-298, Länsmansvägen, Dalby	55
Fornlämningsmiljö.....	55
Genomförande och resultat.	57
Sammanfattning.....	61
Slutsatser.....	61
Sammanfattning	62
Administrativa och tekniska uppgifter	63
Referenser	64
Bilagor.....	65
<i>Bilaga 1. Stora Södergatan 61-67. Planritning</i>	<i>66</i>

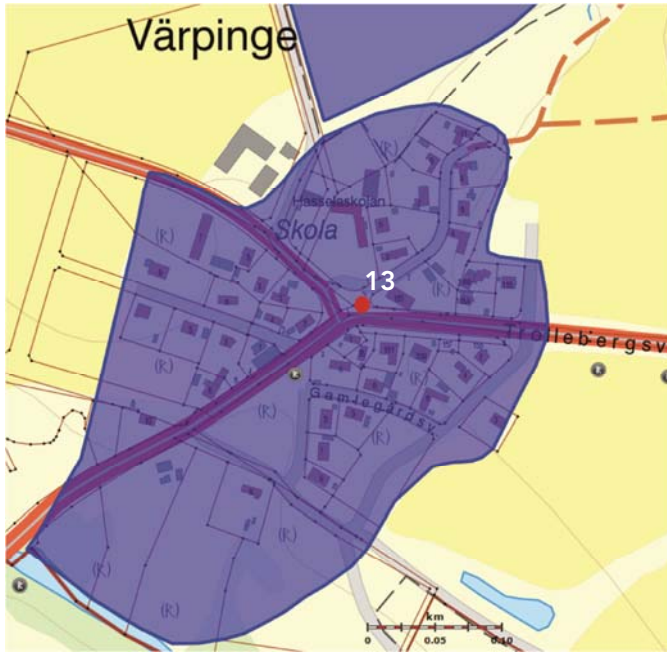
Sektion A, mot norr	67
Sektion B, västra sektion, ritning 1	68
Sektion B, västra sektion, ritning 2	69
Sektion B, västra sektion, ritning 3	70
Sektion C, östra sektion, ritning 4	71
Sektion C, östra sektion, ritning 5	72
Sektion D, östra sektion, ritning 6 och 7	74
Sektion D, östra sektion, ritning 8	77
Sektion E, västra sektion, ritning 11 och 12	79
Bilaga 2. Fyndförteckning.....	83

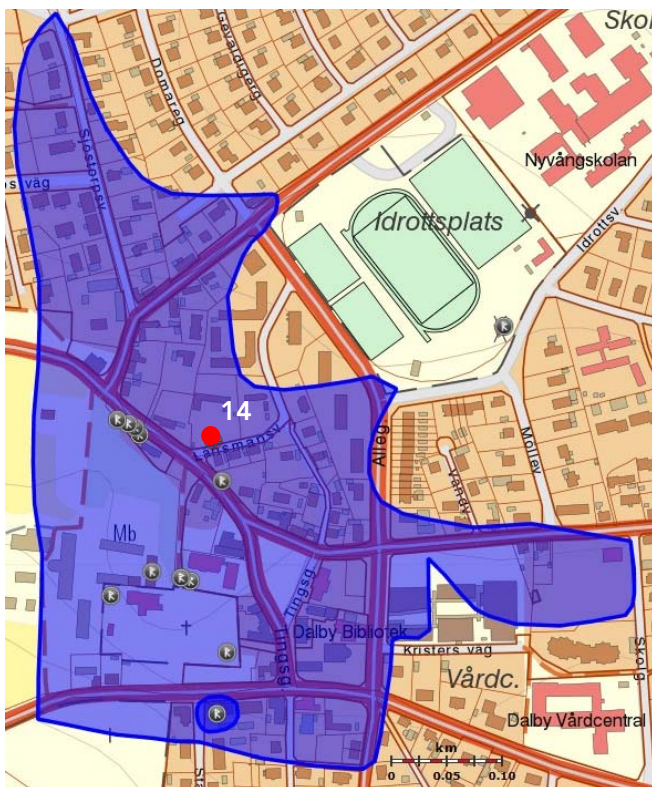
Figur 1. Lunds medeltida stad, fornlämning 73. Röd markering avser genomförda ärenden.
 1) Stora Tomtegatan 27, 2) Märtenstorget 7, 3) Märtenstorget 5, 4) Gyllenkroksallé, 5) Svartbrödersgatan, 6) Rådhuset, 7) Stora Fiskaregatan 10, 8) Tomtegapsgatan 32, 9) Stora Södergatan 61-67, 10) Paradisgatan/Kyrkogatan, 11) Revingegatan 2 och 4.

Figur 2. Östra Torns medeltida bytomt, fornlämning 159:1. Röd markering avser genomfört ärende.
 12) Östra Tornsvägen 38. Kartan hämtad från Fornsök.

Figur 3. Värpinge medeltida bytomt, fornlämning 156. Röd markering avser genomfört ärende.
13) Trollebergsvägen i Värpinge. Kartan hämtad från Fornsök.

Figur 4. Dalby medeltida bytomt, fornlämning 40. Röd markering avser genomfört ärende.
14) Länsmansvägen i Dalby. Kartan hämtad från Fornsök.

Inledning

Kraftringen Nät AB har hos Länsstyrelsen ett löpande tillstånd att utföra schaktningar för fjärrvärme i Lunds medeltida stad, samt i bytomter i Lunds kommun för perioden 2012-2013 (Lst. Dnr. 431-7469-12). Villkoret för tillståndet var att det endast gällde ledningsschakt och mindre schaktningsarbeten i anslutning till dessa, att ingreppen i fornlämningen skulle minimeras samt att varje markarbete skulle ske i samråd med Kulturen som också skulle meddelas i god tid. Enligt Länsstyrelsens beslut skulle förundersökningar i form av schaktningsövervakningar genomföras vid varje markarbete.

Under perioden mars 2012 till den 31 december 2013 utfördes 14 schaktningar enligt Länsstyrelsens beslut, vilka redovisas i denna rapport. Följande ärenden behandlas i rapporten: Stora Tomegatan 27 (2012), Mårtenstorget 7 (2012), Mårtenstorget 5 (2013), Gyllenkroksallé (2013), Svartbrödersgatan (2013), Rådshuset (2013), Stora Fiskaregatan 10 (2012), Tomegapsgatan 32 (2013), Stora Södergatan 61-67 (2013), Paradisgatan/Kyrkogatan (2013), Revingegatan 2 och 4 (2013), (Östra Tornsvägen 38 (2012), Trollebergsvägen i Värpinge (2013) och Länsmansvägen 1 i Dalby (2013).

Vid 11 ärenden som schaktningsövervakades av Kulturen berördes intakta medeltida kulturlager. Dessa var Stora Tomegatan 27, Mårtenstorget 7, Mårtenstorget 5, Gyllenkroksallé, Svartbrödersgatan, Rådshuset, Stora Södergatan 61-67, Paradisgatan/Kyrkogatan, Revingegatan 2 och 4, Trollebergsvägen i Värpinge och Länsmansvägen 1 i Dalby.

I tre ärenden, på Stora Fiskaregatan 10, Tomegapsgatan 32 och Östratornsvägen 38 berördes endast sentida kulturlager. De antikvariska insatserna i kombination med dialogen som förs mellan antikvarisk personal och exploatör medför att ingreppen blivit mindre omfattande än vad som tidigare varit fallet vid denna typ av arbeten. Dokumentationen som upprättats i samband med fjärrvärmearbetena har bland annat bidragit till värdefull kunskap om kulturlagrens bevarandestatus och omfattningen av tidigare urschaktningar i fornlämning RAÄ 73, Lunds medeltida stadsområde. Iakttagelserna förs in på Kulturens Stads-GIS som är under uppbyggnad.

Nedan redovisas de iakttagelser och den dokumentation som gjorts i anslutning till ärendena.

1 – 61000-212, Stora Tomegatan 27

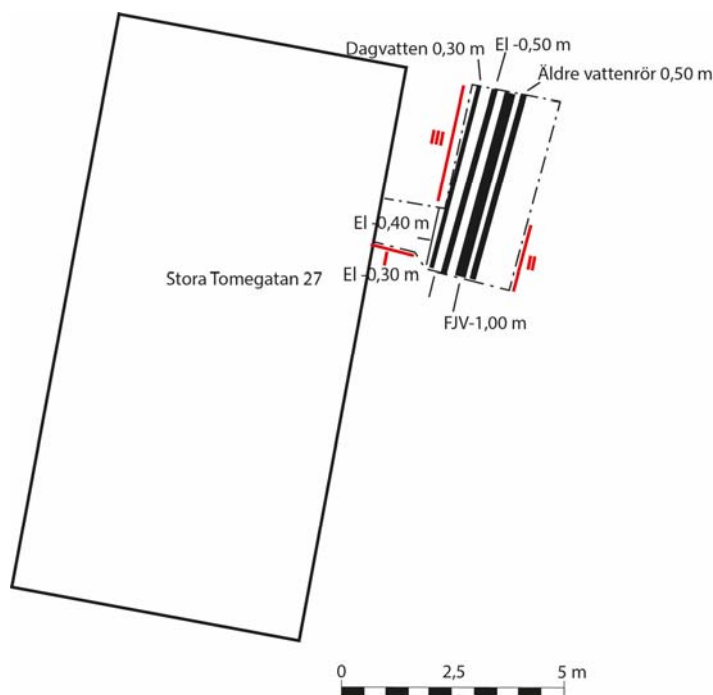
Fornlämningssmiljö

Kvarteret Garvaren, där Stora Tomegatan 27 ingår, har genomgått flera förändringar från medeltiden fram till idag. Vid medeltidens slut var kvarteret uppdelat på fyra till fem stora tomter, vilka senare styckades upp i flera små (Bevaringskommittén 1983 s 58). Stora Tomegatan är medeltida, men dess sträckning har förskjutits något i sidled, alternativt har bredden förändrats.

Genomförande och resultat

Med anledning av en fjärrvärmeanslutning i Stora Tomegatan 27 i Lund, genomfördes en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning. Schaktet grävdes i en "L-form" i gatan, med en schaktstorlek om 4,00x2,00 m (figur 5). Den östra delen av schaktet hade ett djup på om mest 1,60 m och djupet i den västra delen var 0,60 m.

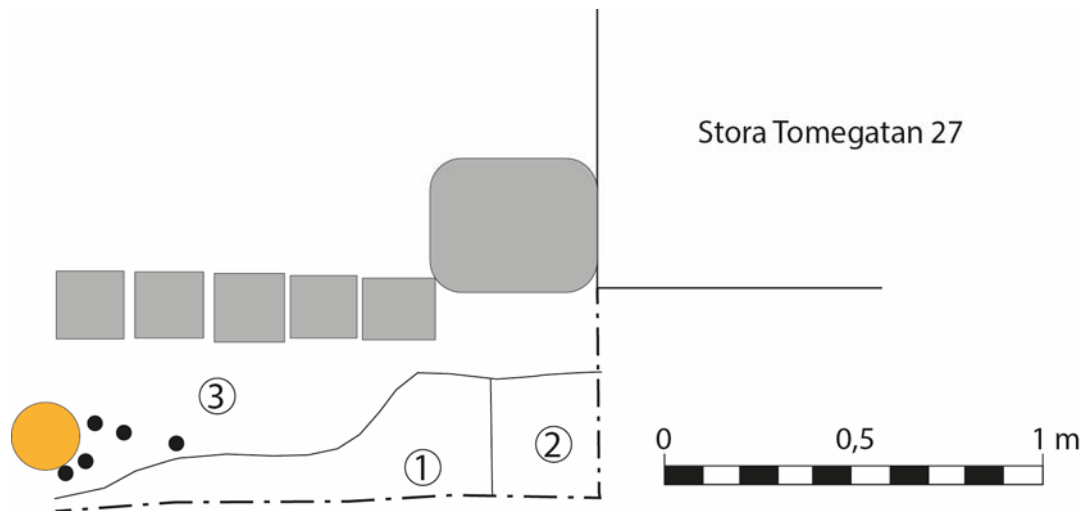
Intakta möjliga medeltida kulturlager påträffades på ett litet område i den östra sektionen, sektion II, på en nivå av cirka 0,50 m under dagens marknivå (figur 8). Ovanpå dessa fanns ett utjämningslager som först kan ha fungerat som gatunivå, men där det senare anlades en kullerstenbeläggning på ett djup av ca 0,40 m. I det västra området av schaktet mot fastigheten fanns intakta kulturlager, troligen med datering till 1600-1700-talet (sektion I, figur 7). I sektion III påträffades en äldre markhorisont på cirka 0,40 m djup, som kan ha utgjort den tidigare gatunivån innan kullerstenläggningen tillkom under 1800-tal (figur 9). Inga fynd påträffades.

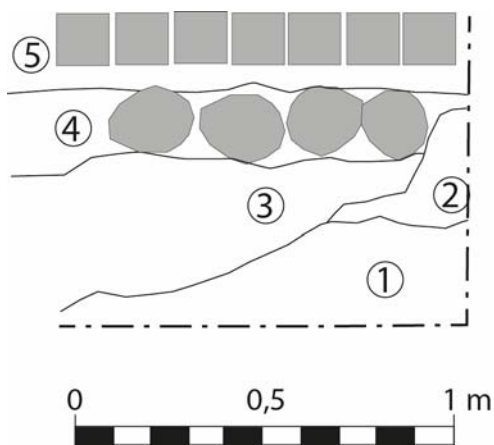
Figur 5 . Planritning över schaktet vid Stora Tomegatan 27. Sektion I-III

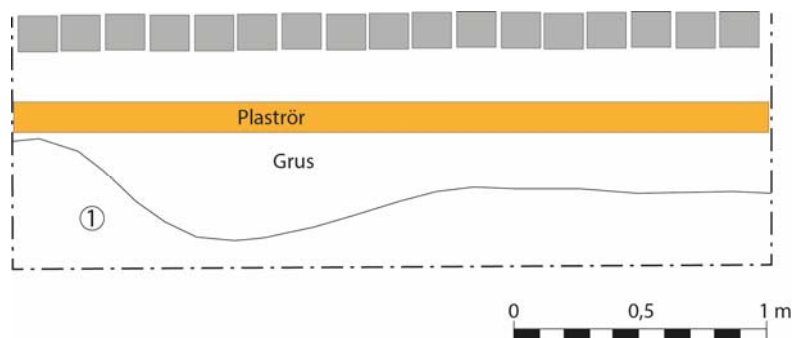
Figur 6. Vy över västra delarna av schaktet vid Stora Tomegatan 27. Fotografiet taget från söder.

Figur 7. Sektion I, Stora Tomtegatan 27. Lagerbeskrivning: 1. Brungrå, fet, lerinblandad humus med inslag av röd tegelkross, träkol och djurben samt linser av lera. Omrörda kulturlager som troligen kan dateras till 1600-1700-tal. 2. Fjärrvärmeschakt med fyllning av grus. 3. Schakt för diverse rör såsom avlopp, samt el. Fyllning av grus.

Figur 8. Sektion II, Stora Tomtegatan 27. Lagerbeskrivning: 1. Brungrå lera med grusinslag, röd tegelkross, något humöst, finkornigt och lite poröst och torrt med inslag av matjord. Äldre markhorisont. 2. Gulblå lera, finkornig, torr och kompakt. Fyllning i frischakt då byggnaden uppfördes. 3. Svart, brungrå lera med humusinslag. Något poröst, torrt och grovkornigt. Inslag av tegelkross, träflis och småsten. Utjämningslager inför anläggandet av kullerstenläggning. 4. Kullerstenläggning i liknande kulturlager som nr 3. Troligen 1800-tal. 5. Befintlig markbeläggning av gatsten i sand.

Figur 9. Sektion III. Stora Tomtegatan 27. 1. Brungrå, fet, finkornig och torr, lerinblandad humus, med inslag av tegelkross, träkol, djurben. Äldre markhorisont och gatunivå.

Sammanfattning

Vid markarbeten för en fjärrvärmeanslutning vid Stora Tomegatan 27, dokumenterades en äldre markhorisont på ett djup av 0,50 m, som troligen kan dateras till medeltid. Markhorisonten kan ha varit gatunivå innan gatan stenlades under 1800-talet.

Tidsperiod: 120322 - 120323

Tidsåtgång: 3 timmar

Fältarkeolog: Aja Guldåker

Yta: 9 m²

Volym: 10 m³

Ritningar: 1 A3-ark: 1 plan- och 2 sektionsritningar, skala 1:100 och 1:20.

Digitala fotografier: 7

Tillvaratagna fynd: -

2 – 61000-221, Mårtenstorget 7

Fornlämningsmiljö

Under 1000-talets början synes området för dagens Mårtenstorg ha tagits i anspråk för bebyggelse, vilket lämningar efter ett hus i resvirke indikerar. Möjligtvis kan huset ingått i en gård vars gårdsområde kan ha omfattat större delar av kv Apotekaren och Mårtenstorget och avgränsats i öster och sydöst av den förmodade bäcken och vattenhålet (Johansson Hervén 2001 s 7).

Området har under 1100-talet och 1300-talet varit kontinuerligt bebott, vilket framgår av fyndmaterial som består av keramikfynd från hushållet, och horn och ben från hantverk. Några lämningar efter byggnader från denna period har inte påträffats beroende på att sådana lämningar troligtvis har utplånats av senare tiders omformning av området. Sannolikt kan det dock förmodas ha rört sig om en större gårdsenhet med hantverksinslag (Johansson Hervén 2001 s 8).

I slutet av 1200-talet eller i början av 1300-talet genomgår området en större förändring. I den västra delen uppförs en eller möjligen två samtida stenhus, varvid det ena har bevarats till våra dagar, Krognoshuset. I den östra delen omvandlas det tidigare vattenhålet till en damm, vars funktion kan ha varit som fiskodling och fördämning för något som har tolkats som kvarndrift. Under 1300-talet uppträder den frälsesläkten Krognos i de skriftliga källorna som innehavare av området. Eventuellt är det de som köper upp stadsgården, om den inte tidigare ingick i släktens ägor. Tomten bör för sin tid ha varit en av de mest manifesta stadsgårdarna i såväl byggnadernas arkitektur som omfattning (Andrén 1984 s 80; Johansson Hervén 2001 s 8f, 46f, 84).

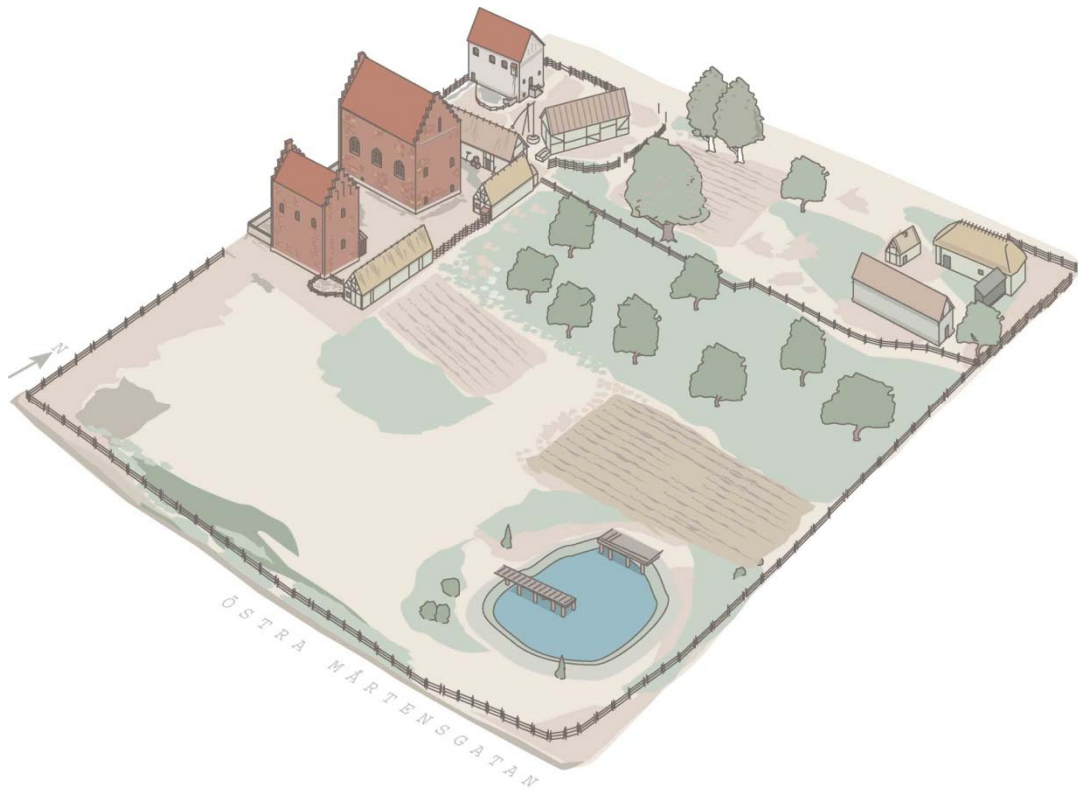
Under senmedeltiden har området haft en fortsatt funktion som stadsgård för släkten Krognos. Två tomter norr om Krognosgården har via donation kommit i domkyrkans och

domkapitlets ägor. I de östra delarna synes dammen ha börjat slamma igen och marken användes förmodligen som hage för kreatur och trädgård. Om det är dammen som är avbildad på Hogenbergs kopparstick från 1580-talet, så tycks dammen fortfarande vara öppen och den närliggande marken vara odlad (Johansson Hervén 2001 s 9f).

I början av 1600-talet övertas ägandet av borgare och under 1600-talet bedrivs garveriverksamheten inom gårdens byggnader. Tomten omnämns som "Garvaregården". De två norra tomterna sammanslås i loppet av 1600-talet. Området övertas av rådmannen och ridfogden Fredrik Westhoff som använder det som hage. Dammen på Garvaregården är i det närmast igenslammad. Möjligen används gården endast för garveriverksamhet, och dess trädgårdsodlingar och näringar som kan knytas till jordbruk tycks vara ur drift (Johansson Hervén 2001 s 10, 48).

År 1691 samlas alla tomterna i området till en enhet av Erasmus Sackenschöld, professor vid stadens universitet. Hela kvarteret, nuvarande Mårtenstorget och kv Döbeln, bildar nu en stor stadsgård. De följande två ägarna Thomas Ihre och Johan Jacob Döbelius von Döbeln tillhörde stadens ledande sociala skikt. Det var någon av dessa tre som anlade kanalerna, omnämnda år 1740, i de centrala delarna av tomten. Kanalerna bildade en rektangel och omslöt en ö, på vilken det funnits en hage eller trädgård. Av de samtida beskrivningarna framgår det att kanalerna används som karpdammar. Det norra stenhuset från Krognostiden rivs. Det södra stenhuset, Krognoshuset, inlemmas i en gård bestående av en mangårdsbyggnad och två flankerande ekonomibyggnader som uppvisar likheter med samtida skånska allmogegårdar. Senast år 1784, då den avbildas på Espmans karta, har gården fått den ovan beskrivna utformningen. De tre längorna står sedan, med en del funktionsändringar kvar till år 1915, då de rivs för att ge plats för Köttbesiktningsbyrån. Gården kom att under 1800-talet att söderut gränsa till Mårtenstorget.

Mårtenstorget lades ut under loppet av 1840-talet, på en yta som hade donerats till staden av färgfabrikören Jöns Petter Borg. Torgmarken vidgades norrut via tomtuppköp, för att senast vid 1850-talets mitt ha fått nuvarande utbredning. Torget kom även långt fram i tiden att kallas för Oxtorget (Bevaringskommittén 1983 s 22; Johansson Hervén 2001 s 37). Mårtenstorget har sedan dess behållit sin funktion som salu- och handelsplats i staden, om än med en ändrad karaktär och inriktning på varorna under tidens lopp (Karlsson 2002).

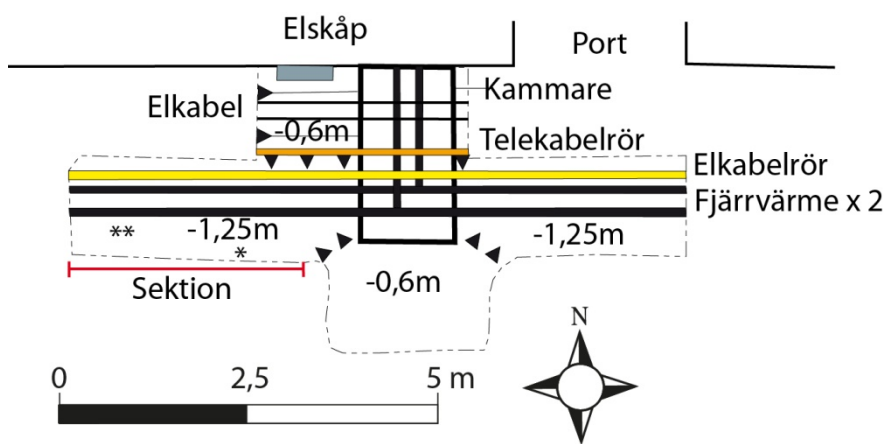
Figur 10. En rekonstruktion av familjen Krognos gård under 1300-talet. Teckning av Petter Lönegård. Efter Blom & Wahlöö 1999:64-65.

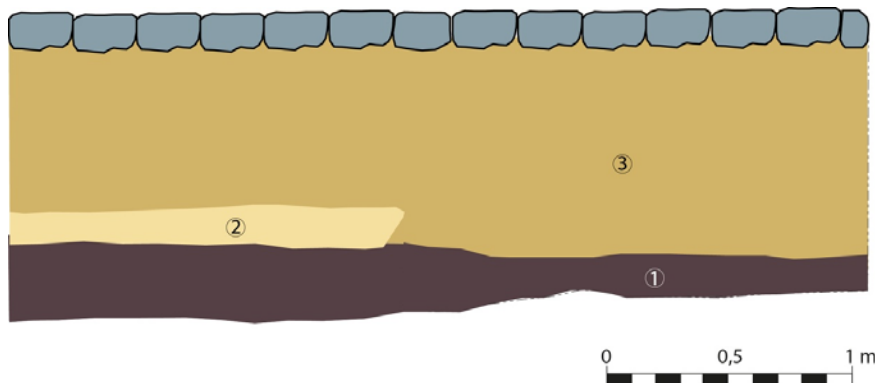
Figur 11. Personal från Markentreprenad i Lund övervakar schaktet för fjärrvärme på Mårtenstorget 7. Fotografiet taget från sydväst.

Genomförande och resultat

I samband med ny ledningsdragning för fjärrvärme genomfördes en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning. Schaktets omfattning var cirka 8,00 sträckmeter med ett 3,50 m långt tvärgående schakt på mitten av det långa schaktet. Schaktbredden var cirka 1,50 och schaktdjupet som mest cirka 1,25 m under dagens marknivå. I den västra delen av schaktet påträffades delar av den kanal från 1600-talet som undersöktes vid slutundersökningen år 1997. En sektion av de övre delarna kunde dokumenteras. I övrigt påträffades bara sentida fyllningar bestående av grus och sand. Kanalfyllningen var mycket fet och fuktig och bevaringsförhållandena för organiskt material var goda.

Figur 12 . Planritning över schaktet vid Mårtenstorget 7.

Figur 13. Sektionsritning över södra sektion vid Mårtenstorget 7. Lagerbeskrivning:

1. Ett mycket fett och fuktigt svart kulturlager helt jämnt i konsistensen. Troligen rör det sig om fyllning i 1600-talskanalen som påträffades vid SU 1997 Mårtenstorget.
2. Vitt grus. Ledningsbädd.
3. Moderna gruslager.

Sammanfattning

I den västra delen av schaktet påträffades delar av den kanal som undersöktes vid slutundersökningen 1997. En sektion av de övre delarna kunde dokumenteras. I övrigt påträffades bara sentida fyllningar bestående av grus och sand. Kanalfyllningen var mycket fet, fuktig och väl bevarad.

Tidsperiod: 121105 - 121105

Tidsåtgång: 3 timmar

Fältarkeolog: Ivan Balic

Yta: 17 m²

Volym: 21m³

Ritningar: 1 A3-ark: 1 plan- och 2 sektionsritningar, skala 1:100 och 1:20.

Digitala fotografier: 7

Tillvaratagna fynd: -

3 - 61000-292, Mårtenstorget 5

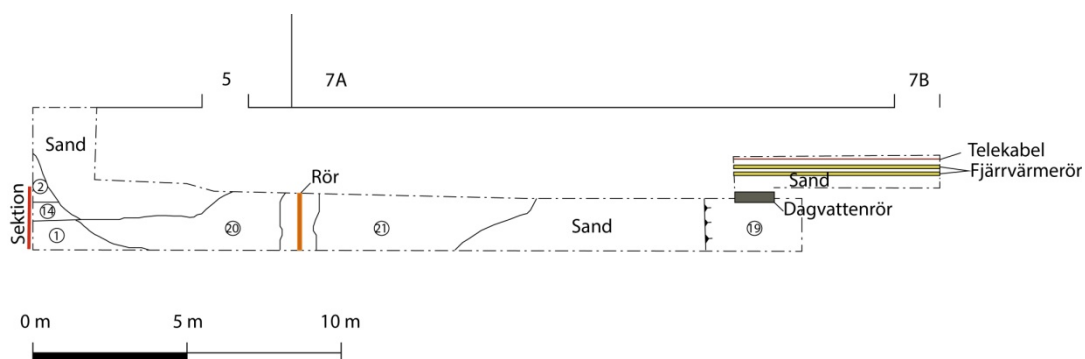
Fornlämningsmiljö

Se Mårtenstorget 7.

Genomförande och resultat

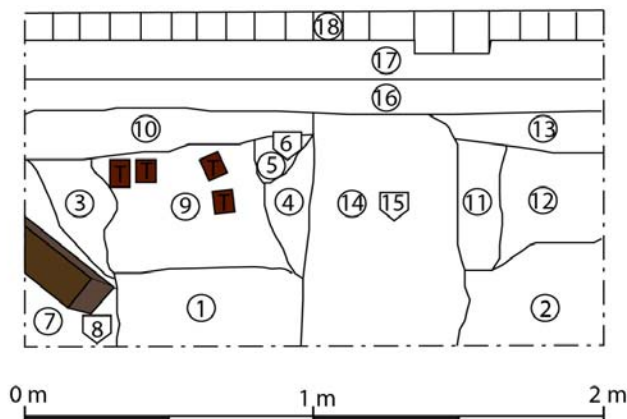
Med anledning av att fjärrvärme anlades utmed Mårtenstorget 5 utfördes en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning. Ett 30,00 m långt schakt grävdes i den norra delen av Mårtenstorget. Massorna bestod huvudsakligen av återfyllningsmassor från nyare tid, det var flera rör och ledningar som låg längs med schaktet och även tvärs över detsamma. I schaktets södra del fanns kulturlager bevarat. Flera kulturlager syntes i sektion mot väster. Det kulturlagret som låg i botten, på ca 1,15 m djup, bestod av ett brunsvart kulturlager vilket tolkats som odlingslager. Inga fynd framkom, men med tanke på kulturlagrets position i schaktet och avsaknaden av större tegelfragment, tegelkross var enstaka, tyder detta på en medeltida datering.

Även i den östra delen framkom ett svart kulturlager på ett djup av 1,10 m djup. Kulturlagret var likt det svarta odlingslagret som nämndes ovan, men det fanns inga tegelkomponenter och tolkas därför som medeltida odlingslager.

Figur 14. Planritning Mårtenstorget 5. Lagerbeskrivning:

1. Brunsvart kulturjord. Humus med inslag av lera. Träkol och småsten var närvarande. Bränd lera likaså. Enstaka tegelkross, kalk. Finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Odlingslager med enstaka djurben. Medeltid.
2. Gråsvart humös lera. Tegelkross enstaka, djurben, träkol, bränd lera var närvarande. Medeltida kulturjord. Odlingskaraktär. Fin-grovkornigt, fett och fuktigt. Påminner om (1). Beigegrå kalkbruk med inslag av lera. Tegelbrockor var närvarande, framför allt i den övre delen av kulturlagret. Tegelkross och kalkbruk fanns över hela. Grovkornigt, torr, mager och kompakt. Kalkbruket var grusigt. Raseringslager efter en mur.
14. Brungrå, melerad lera med inslag av humus. Omrört lager med mycket kalk och lerprickar. Sentida fyllningslager efter ledningsgrävning.
19. Brunsvart kulturjord. Humus med inslag av lera. Träkol och småsten var närvarande. Bränd lera likaså. Enstaka tegelkross, kalk. Finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Odlingslager med enstaka djurben. Medeltid.
20. Uppfyllnadsmassor. Omdeponerad kulturjord.
21. Omrört.

Figur 15. Västra sektion på Mårtenstorget 5.

Lagerbeskrivningar:

1. Brunsvart kulturjord. Humus med inslag av lera. Träkol och småsten var närvarande. Bränd lera likaså. Enstaka tegelkross, kalk. Finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Odlingslager med enstaka djurben. Medeltid.
2. Gråsvart humös lera. Tegelkross enstaka, djurben, träkol, bränd lera var närvarande. Medeltida kulturjord. Odlingskaraktär. Fin-grovkornigt, fett och fuktigt. Påminner om (1). Beigegrå kalkbruk med inslag av lera. Tegelbrockor var närvarande, framför allt i den övre delen av kulturlagret. Tegelkross och kalkbruk fanns över hela. Grovkornigt, torr, mager och kompakt. Kalkbruket var grusigt. Raseringslager efter en mur.
- 3 och 4. Brungrågulmelerad humus med inslag av lera. Fyllningslager som tillkommit efter att muren raserats, ytorna har fyllt igen och jämnats av. Finkornigt, fet, torr och kompakt.

- 5+6. Svartbrun humus med inslag av lera. Fyllningslager i stolphål. Enstaka prickar och lerfläckar. Ser ut som kulturlager. Fyllt med äldremassor och organiskt material.
- 7+8. Gråbrunmelerad lera med inslag av humus. Finkornig, halvfet, torr och kompakt. Enstaka tegelkross (gul/röd tegel), en trästock av ek stack ut ur lagret. Omdeponerad jord efter ledningsdragning. Fyllning. Trästocken har förmodligen grävts fram och åkt ned i massorna igen.
9. Beigebrå kalkbruk med inslag av lera. Tegelbrockor var närvarande, framför allt i den övre delen av kulturlagret. Tegelkross och kalkbruk fanns över hela. Grovkornig, torr, mager och kompakt. Kalkbruket var grusigt. Raseringslager efter en mur.
10. Grå lera med inslag av humus som var finkornig, fuktig och mager. Väldigt kompakt. Tegelkross, träkol var närvarande, kalk enstaka. Nyare tid.
11. Sentida fyllningslager. Sand.
12. Gråsvart lerig humus med inslag av enstaka större tegelkross och djurben som (8) men mer tegel och med lerprickar. Medeltida odlingsjord.
13. Grå lera med inslag av humus som var finkornig, fuktig och mager. Väldigt kompakt. Tegelkross, träkol var närvarande, kalk enstaka. Nyare tid.
- 14+15. Brunrå, melerad lera med inslag av humus. Omrört lager med mycket kalk och lerprickar. Sentida fyllningslager efter ledningsgrävning.
16. Sentida bärlager av sten och grus.
17. Sentida bärlager av sand och grus.
18. Gatsten.

Sammanfattning

Ett 30,00 m långt schakt grävdes i den norra delen av Mårtenstorget. En övervägande del av massorna bestod av återfyllnad från nyare tid. I schaktets södra del fanns äldre kulturlager bevarat. Flera äldre kulturlager syntes i sektion mot väster. Ett kulturlager som låg i botten, på ca 1,15 m djup tolkades som ett medeltida odlingslager.

Även i den östra delen framkom ett svart kulturlager på ett djup av 1,10 m djup vilket tolkades som ett medeltida odlingslager.

Tidsperiod: 131107-131108

Tidsåtgång: 3 timmar

Fältarkeolog: Nicklas Kronroth

Yta: 36 m²

Volym: 41 m³

Schakt: 30 löpmeter

Ritningar: 2 A3: 1 planritning skala 1:100, 1 sektionsritning skala 1:20

Tillvaratagna fynd: -

Figur 16. Västra delen av schaktet på Mårtenstorget 5. Fotografiet taget från väster.

4 – 61000-253, Gyllenkroks allé

Fornlämningsmiljö

Området för aktuell schaktning var beläget i trottoaren och gatan väster om kv Södertull, vilket under medeltiden utgjorde ett sammanhängande område med relativt begränsad bebyggelse, tillsammans med nuvarande kv Gyllenkrok och kv Svanelyckan. Ett femtontal gårdar låg utmed Stora Södergatans västra sida vid slutet av 1700-talet. Tomterna var oftast smala och djupa. Tomten sträckte sig till stadsvallen eller avgränsades från jordarna i Svanelyckan genom en gårdsgård. Innanför Södertull låg Korgmakarlyckan vilket tillhörde Hospitalsträdgården på Södergatans östra sida. Där låg de så kallade Kuskahusen under 1800-talet vilka fungerade som bostäder för statare vid Hospitalsgården. År 1906 förvärvade staden Korgmakarlyckan och en utökad bebyggelse i denna del projekterades. Flera nya gator tillkom, bland annat Magnus Stenbockgatan år 1906–1907 och år 1910 tillkom en ny gata utmed den Gyllenkrokska promenaden. En stadsplan antogs år 1936 som möjliggjorde ny bebyggelse i kv Södertull, och samma år lades den södra delen av Gyllenkroks allé ut, vilken begränsar kvarteret i väster (Bevaringskommittén 1981 s 180).

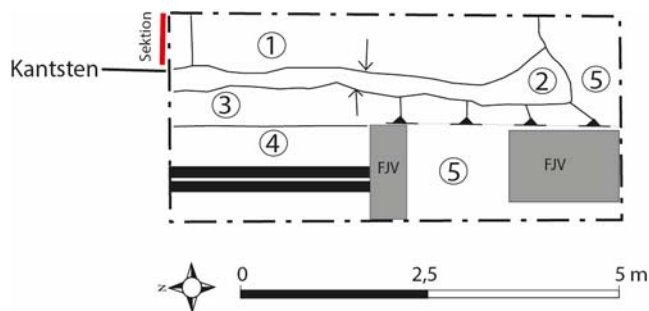
Genomförande och resultat

Under morgonen den 13 mars 2013 mottogs ett telefonsamtal från markentreprenad som meddelade att omläggningen av fjärrvärme i Gyllenkroks allé 7 hade blivit akut och att

arbetena skulle påbörjas under dagen. Arbetena beräknades vara igång runt lunchtiden. Då arkeologisk personal från Kulturen anlände strax före lunchtid var schaktet redan grävt varvid upprensning av sektioner och schaktbotten påbörjades. Schaktet mätte ca 6,00 m x 2,70 m och var ca 1,10 m djupt. Dess norra schaktkant sammanföll med den södra delen av porten i Gyllenkroks allé 7 (figur 16) I den västra delen av schaktet låg befintliga fjärrvärmerör och kulvert och i dess östra schaktkant fanns en gjutjärnsledning. Där emellan kunde ett ca 1,40 m brett parti med bevarade kulturlager dokumenteras.

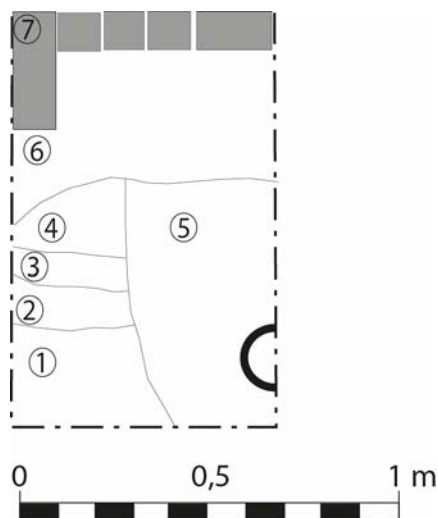

Figur 17. Schaket på Gyllenkroksallé med platsen för sektion markerad med en röd linje. Fotografiet taget från söder.

Figur 18. Planritning över schaktet på Gyllenkroksallé. Lagerbeskrivningar:

1. Svartgrått fett fuktigt välbevarat träkol, lerkuddar och småsten. Homogent. Lagret utgör förmodligen påförda omrörda kulturlager, även om de var homogena till karaktären. Inga daterande fynd påträffades. Utfyllnad.
2. Brunt lager, fett fuktigt, mycket organiskt material i kontaktytan. Torkad lera och lite träkol. Möjligen avtryck av en syll.
3. Samma som (1).
4. Som (1) men infiltrerad med sand från ovanliggande fjärrvärmeschakt.
5. Omrörda kulturlager i fjärrvärmeschakt.

Figur 19. En mindre sektion kunde dokumenteras i schaktets norra del. Större delen västra sektionen omfattades av ett schakt för en gjutjärnsledning och bara en mindre del bevarade kulturlager. Lagerbeskrivning:

1. Gråsvart kulturlager som var fett, fuktigt och välbevarat. Det innehöll tegelkross, både rött och gult, djurben och träkol. Lagret är förmodligen efterreformatiskt och utgör en utfyllnad eller möjligen odat.
 2. Gråsvart kulturlager uppblandat med lika delar kalkbruk samt lite tegelkross. Det utgör ett raseringslager som använts som utfyllnad/avjämning.
 3. Gråsvart kulturlager med tegelkross småsten och kalkbruk. Raseringslager som använts som utfyllnad/avjämning.
 4. Gråsvart kulturlager med tegelkross och småsten. Raseringslager som använts som utfyllnad/avjämning.
- Ovan lager fyra dokumenterades endast moderna bärlager i form av sand.

Sammanfattning

Schaktet mätte ca 6,0 m x 2,7 m och var ca 1,1 m djupt. Dess norra schaktkant sammanföll med den södra delen av porten i Gyllenkroks allé 7. I den västra delen av schaktet låg befintliga fjärrvärmerör och kulvert och i dess östra schaktkant fanns en gjutjärnsledning. Där emellan kunde ett ca 1,4 m brett parti med bevarade kulturlager dokumenteras.

Tidsperiod: 130313-130313

Tidsåtgång: 2 timmar

Fältarkeolog: Ivan Balic

Yta: 16 m²

Volym: 18 m³

Schakt: 6 löpmeter

Ritningar: 1 A3; planritning skala 1:100, 1 sektionsritning skala 1:20

Tillvaratagna fynd: -

5 – 61000-260, Svartbrödersgatan

Fornlämningsmiljö

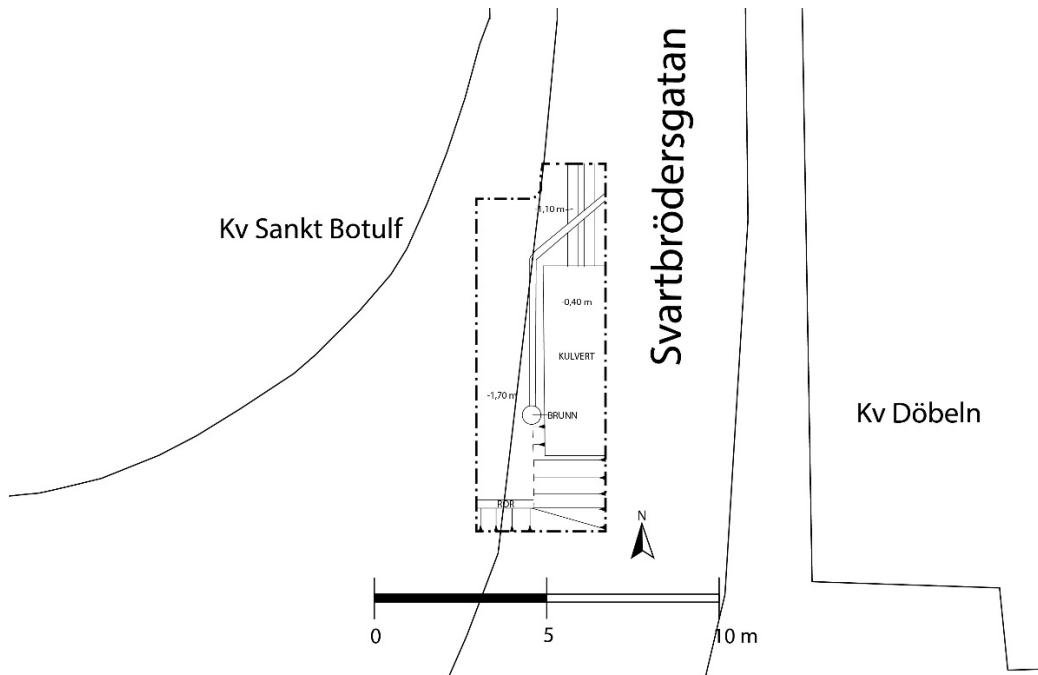
Aktuellt schaktningsområde på Svartbrödersgatan är beläget mellan kv Döbeln och kv Botulf, beläget centralt i stadskärnan. I söder mynnar gatan ut mot Mårtenstorget, som lades ut till torg på 1840-talet, och i norr går gatan ihop med Skomakargatan. Svartbrödersgatan och Skomakaregatan kom att tjäna som förbindelseled mellan stadens torg och var livligt trafikerat under 1800-talet (Bevaringskommittén 1983 s 22).

Tomtindelningen i kv Döbeln härrör från andra halvan av 1800-talet, liksom gatuhuset, vilka till stora delar behållit sina karaktäristiska utseenden (Bevaringskommittén 1983 s 45). De omgivande gatorna i norr och öster, Skomakargatan och Kiliansgatan, anses vara av medeltida ursprung och har ännu idag ungefär samma sträckning som då. De tidigaste uppgifterna om tomtindelningen härstammar från 1300-talet och visar att det då fanns tre tomter. En stor tomt i söder, nr 83:3, som omfattade Mårtenstorget och de södra delarna av kv Döbeln samt två mindre tomter, nr 83:1 och 83:2, belägna i den norra delen av kvarteret (Andrén 1984 s 19). Den nordvästra tomten, nr 83:1, donerades till domkapitlet av Jens Nielsen år 1390. Dessförinnan ägdes tomten av borgaren Anders Pedersen. I samband med donationen omnämns ett stenhus i nordvästra hörnet av tomten. År 1474 omnämns tomten som domkapitlets gård och år 1568 som Frans Gyldenstiernes residens. Senare beskrivs den som Arild Huitfeldts residens. Arild Huitfeldt var kansler och historiker (Andrén 1984 s 79). De båda norra tomterna slogs samman med den södra tomten år 1691 och förblev sammanslagna till år 1840, då den södra delen styckades av och såldes till fabrikör Borg som i sin tur skänkte den till staden för användning som kreaturshandelsplats (Bevaringskommittén 1983 s 45).

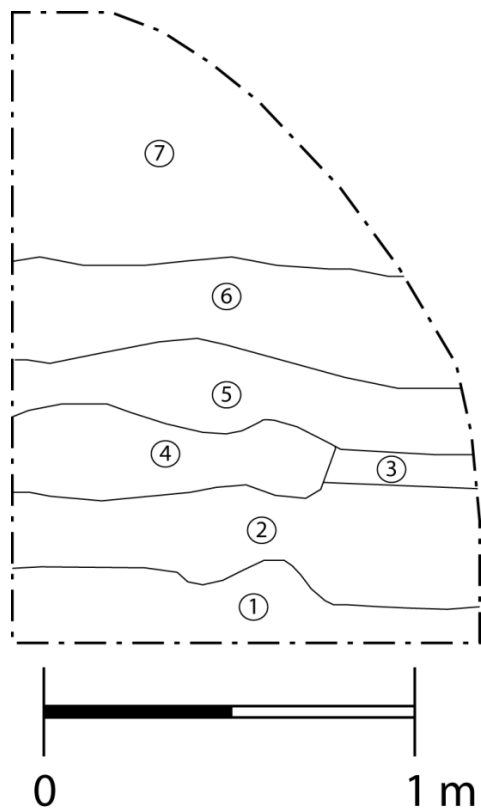
Genomförande och resultat

Med anledning av en fjärrvärmeläcka i Svartbrödersgatan, Lund genomfördes en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning. Schaktet grävdes från norr mot söder, 4,00 m brett och 11,00 m långt, till ett djup av 1,40 - 1,60 m. I den östra delen av schaktet fanns en äldre betongkammare, samt i den norra delen fjärrvärmerör som går in i kammaren. Längs med kammaren fanns en vattenledning 0,80 m under gatubeläggningen. Hela den östra delen av schaktet var sedan tidigare utschaktat medan den västra delen innehöll intakta medeltida kulturlager.

Under gatubeläggningar och äldre bärlager, samt sentida utjämningslager som troligen härrör från de byggnationer som gjordes i området år 1909, påträffades medeltida intakta kulturlager vid ett djup av ca 1,00 m. Moränleran påträffades vid ett djup av 1,50 m. Nedgrävt i moränleran fanns flera gravar, orienterade i östvästlig riktning. Ingen hel grav påträffades. Sex gravnedgrävningar bekräftades, alla grävda från ytan av den fossila markhorisonten. Flera lämningar dokumenterades, vilka varit i bruk innan området började användas som kyrkogård, bland annat en brunn samt en härd där flera skärvor Östersjökeramik påträffades. Över gravnedgrävningar påträffades ett kyrkogårdslager, och däröver ett kulturlager som härrör från tiden då kyrkogården fallit ur bruk, ett utjämningslager inför en omstrukturering av marken i området. Däröver påträffades ett lergolv som härrör från en byggnad som då den fallit ur bruk jämnats ut. Därefter har området tagits i anspråk som gata.

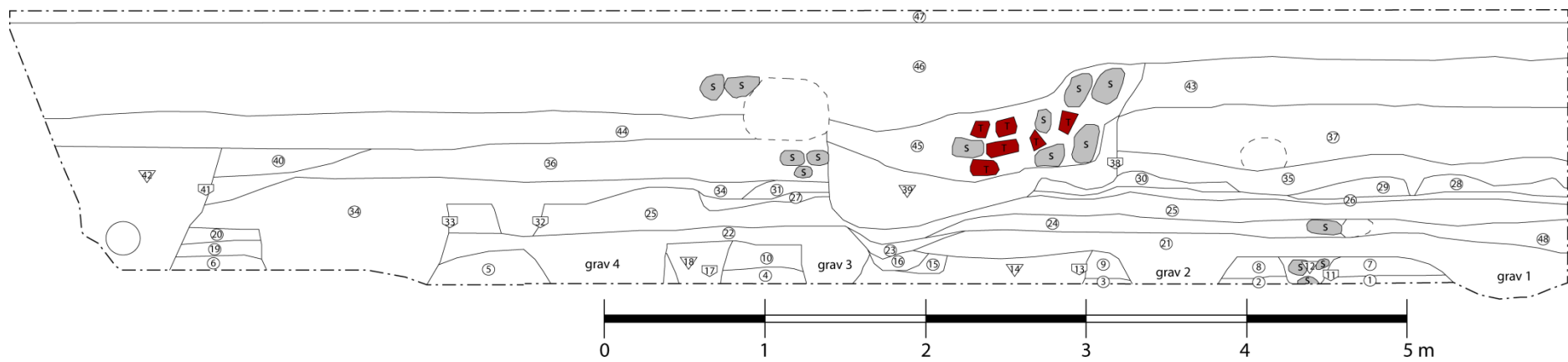

Figur 20. Planritning över aktuellt schakt på Svartbrödersgatan år 2013. Gravarna dokumenterades i den västra sektionen.

Figur 21. Norra sektion på Svartbrödersgatan. Lagerbeskrivningar:

1. Grå, sandig nästanmorän, grovkornig, torr, lös och mager. Infiltrationszon. Fossil åkermark.
2. Gråbrun humus med stora inslag av bränd lera och träkol. Kyrkogårdslager.
3. Brun humus, finkornig, fet, fuktig kompakt. Inslag av bränd lera, träkol, djurben, utjämning över kyrkogård.
4. Gul lera, finkornig, fet, fuktig, kompakt. Inslag av småsten, enstaka träkol. Utjämningslager över kyrkogård efter att den tagits ur bruk.
5. Brunrå humus, grovkornig, fet, fuktig, kompakt med lerfläckar, träkol, tegelkross, småsten, omblandat benmaterial från djur och människa. Utjämningslager.
6. Brun humus, finkornig, fet, fuktig, kompakt med tegelkross (gult och rött) benmaterial som i (5). Sentida utjämning i samband med husbyggnation år 1909.
7. Grov gult grus. Bärlager?

Figur 22. Västra sektion, Svartbrödersgatan FU 2013
Lagerbeskrivningar nästa sida:

- 1- 4. Morän
5. Grå, sandig humus, grovkornig, torr, mager och lös humus med stora inslag av lera, träkol och bränd lera. Äldsta markhorisonten.
6. Gråbrun humus, grovkornig, torr, fet och lös. Inslag av lera, träkol och bränd lera. Äldsta markhorisonten.
- 7 -10 . Grå, sandig humus, grovkornig, torr, mager och lös humus med stora inslag av lera, träkol och bränd lera. Äldsta markhorisonten.
11. Nedgrävning som tolkas vara ett stenskott stolphål. Från bebyggelse i området innan området togs i bruk för kyrkogård.
12. Sten och humus. Fyllning i (11), görs innan området tas i bruk för kyrkogård..
13. Nedgrävning i den äldsta markhorisonten, storleken indikerar att det är en brunn eller ett gropus.
14. Brungrå humus med mycket silt. Grovkornig, mager, fuktig och lös, Inslag av bränd lera och träkol. Igenfyllning i brunn/utjämningslager, som har tagits från området. Tidigt igenfyllt innan området tas i bruk för kyrkogård.
15. Brun humus, finkornig, fet, fuktig, kompakt med inslag av träkol, bränd lera, värmepåverkad. Härrör troligen från en tidig brukningsperiod, och kan tolkas vara resterna av en härd, med 16.
16. En mindre nedgrävning där det i fyllningen fanns flertalet skärvor östersjökeramik. Härrör troligen från en tidig brukningsperiod, och kan tolkas vara resterna av en härd, med 15.
17. Nedgrävning för stolpe, hör troligen samman med 11.
18. Humus, grovkornig, torr, mager, lös med inslag av träkol, bränd lera och lerfläckar. Sekundärfyllning stolphål, dekonstruktion, görs innan området tas i bruk för kyrkogård.
19. Grå humus, grovkornig, torr, fet och lös. Inslag av bränd lera och träkol. Markhorisont.
20. Gul lera, finkornig, fet, fuktig och kompakt. Lergolv.
21. Grå humus, mellankornig, torr, mager, lösa inslag av människoben, småsten, Östersjökeramik. Kulturlagret täcker Grav 1 och Grav 2. Utjämningslager under kyrkogårdens brukningstid.
22. Grå humus, mellankornig, torr, mager, lösa inslag av människoben, småsten. Kulturlagret täcker Grav 3 och Grav 4. Utjämningslager under kyrkogårdens brukningstid.
23. Gul lera, bärlager.
24. Gråbrun humus med inslag av träkol, lera, bränd lera, finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Del av kyrkogårdslagret.
25. Gul lera, finkornig, fet, fuktig och kompakt. Inslag av småsten, enstaka träkol. Utjämningslager över kyrkogård efter att den tagits ur bruk.
- 26-27. Grus. Kan tolkas som äldre bärlager för vägen.
- 28-31. Gul lera, finkornig, fet, fuktig och kompakt. Inslag av småsten, enstaka träkol. Utjämningslager/hårdgöring.
32. Nedgrävning. Kan vara grävd för dränering, tjuderpåle, eller liknande gatunära anordning.
33. Nedgrävning. Kan vara grävd för äldre ledningsgrav eller dräneringsdike i östvästlig riktning.
34. Gråbrun humus, grovkornig, mager, fuktig, kompakt. Inslag av lerfläckar, bränd lera, träkol och djurben. Fyllning i nedgrävningar 32 och 33 samt som utjämnande marklager. Troligen gjort inför omstruktureringar i området.
35. Brungrå humus, grovkornig, fet, fuktig, kompakt med inslag av tegelkross (gult och rött), småsten, omblandat benmaterial (djur och människa). Utjämnande marklager. Troligen utlagt inför omstruktureringar i området.
36. Gråbrun humus, grovkornig, mager, fuktig, kompakt. Enstaka humanosteologiska ben, som ej låg intakt i grav, fick ligga kvar i sektionen. Inslag av småsten, djurben, tegelkross, bränd lera och träkol. Nivellering och hårdgöring av gatan.
37. Brun humus, finkornig fet, fuktig, kompakt. Inslag av tegelkross (gult och rött), benmaterial som i (35) . Sentida kulturlager utlagt i samband med husbyggnation år 1909.
38. Nedgrävning för mur.
39. Mörkbrun humus, grovkornig, fet, fuktig, kompakt. Inslag av småsten, djurben. Fyllning i nedgrävning taget från området. Sentida funktion.
40. Kalkbruk och tegelkross. Raseringslager.
41. Nedgrävning för avlopp, Höganäsrör.
42. Lös, grov, torr, mager. Inslag av raseringsmaterial, gula och röda tegelstenar. Fyllning i nedgrävning.
43. Grovt gult grus. Bärlager.
44. Grå humus, grovkornig, torr, mager, lös. Inslag av tegelkross (rött och gult), kalkbruk och småsten. Utjämningslager.
45. Rasering bestående av gult och rött tegel, mellanstora stenar, gulvitt kalkbruk, grov ballast och grovt gult grus. Mur.
46. Makadam. Bärlager.
47. Smågatsten.

Figur 23. Fjärrvärmeschakt på Svartbrödersgatan år 2013. Fotografiet taget från norr.

Sammanfattning

Schaktet grävdes 4,00 m brett och 11,00 m långt, till ett djup av 1,60 till 1,40 m. Hela den östra delen av schaktet var sedan tidigare utschaktat medan den västra delen innehöll intakta medeltida kulturlager.

Under gatubeläggningar och äldre bärlager samt sentida utjämningslager som troligen härrör från de byggnationer som gjordes i området år 1909, påträffades medeltida intakta kulturlager vid ett djup av ca 1,00 m. Moränleran påträffades vid ett djup av 1,50 m. Nedgrävt i moränleran fanns flertalet gravar, orienterade i östvästlig riktning, ingen hel grav påträffades. Sex gravnedgrävningar påträffades. Flera lämningar påträffades vilka varit i bruk innan området började användas som kyrkogård, bland annat en brunn. Över gravnedgrävningar påträffades ett kyrkogårdslager, och däröver ett utjämningslager som härrör från tiden då kyrkogården fallit ur bruk. Däröver påträffades ett lergolv som härrör från en byggnad som då den fallit ur bruk jämnats ut och därefter har området tagits i anspråk som gata.

Tidsperiod: 130408-130410

Tidsåtgång: 7 timmar

Fältarkeolog: Gertie Ericsson

Yta: 29 m²

Volym: 40 m³

Schakt: 11 löpmeter

Ritningar: 1 plan- och sektionsritning

Tillvaratagna fynd: KM 95298:1-2

6 – 61000-285, Rådhuset

Fornlämningsmiljö

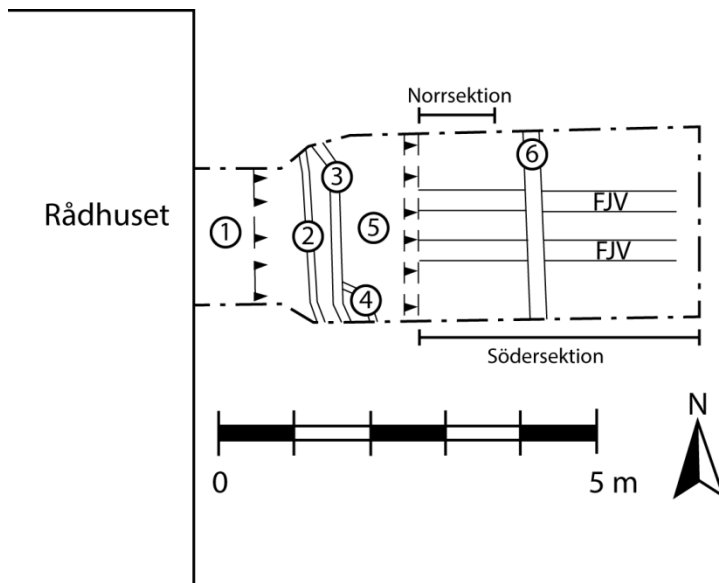
Undersökningsområdet är beläget i en av Lunds mest centrala delar där mycket människor, buss- och taxitrafik passerar varje dag. Även under medeltiden var platsen central då området låg nära domkyrkan och de kungliga domänerna. Torgets form var mer långsmalt under medeltiden än vad det är idag. Troligen bestod bebyggelsen kring torget framför allt av tomter med små bodar där olika hantverkare och köpmän bedrev verksamhet (Eriksdotter 1994 s 11). Inför byggnationen av stadshallen under 1960-talet schaktades stora områden ut med grävmaskin ned till 1,20 m under marknivån. Därefter handschaktades delar av ytan för arkeologisk dokumentation. Enligt den arkeologiska rapporten omfattade utgrävningen perioden 1020-1300-talet och på den västra schaktytan påträffades nedgrävningar för brunnar och avfall. Att bebyggelse har funnits på platsen kan en härd samt träsyllar påvisa (Gardelin 2007 s 3f, Guldåker 2011 s 3 f).

Området kring Rådhuset eller gamla Stadshuset har varit intensivt utnyttjat sedan 1000-talet. Då Stadshuset uppfördes år 1837 utvidgades torgplattan österut. Stadshuset uppfördes på fyra äldre tomter och lång tid efter att det pampiga stadshuset tornade upp sig fanns enkla låga byggnader i korsvirke runt om vilket skapade märkliga kontraster mellan gamla tider och nya (Bevaringskommittén 1983 s122).

Genomförande och resultat

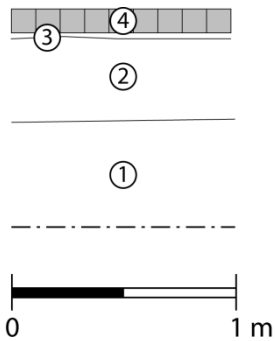
Med anledning av att Rådhuset skulle anslutas till fjärrvärmenätet genomfördes en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning. Schaktet grävdes från den norra delen av den östra fasaden. Schaktet var 7,00 m långt och 3,00 m brett. Schaktet grävdes till ett djup av 1,40 m i den västra delen. En betongsula för byggnaden sköt ut cirka 1,00 m utanför fasaden. Därutöver korsade dels en vattenledning och dels flertalet ledningar schaktet i nordsydlig riktning. De äldre rören grävdes fram på ett djup av 1,20 m. Schaktningen följde det äldre schaktets utsträckning, och det var återfyllt med grus. Den södra sektionen bestod av intakta kulturlager, både medeltida och efterreformatoriska.

Den östra delen av sektionen bestod av återfyllningar i lednings- och rörschakt. I den västra delen fanns en intakt sektion bevarad. Under ca 0,60 m grus och makadam vidtog ett omrört kulturlager ned till ett djup av ca 0,80 m. Lagret var troligen ett utjämningslager utlagt inför byggnationen av Rådhuset. Därunder vidtog ytterligare ett utjämningslager, utlagt inför omstruktureringar i området under senmedeltid/efterreformatorisk tid. Det bestod av en hel del raseringsmaterial, träkol och mycket organiskt material. Vid ett djup av 1,30 m framkom ett kulturlager med hög organisk halt, bevarat gödsel, träflis och små träpinnar. Möjligen kan detta tolkas som ett odlingslager eller som en gödselstack från medeltiden. Bevaringsförhållandena på platsen är mycket bra.

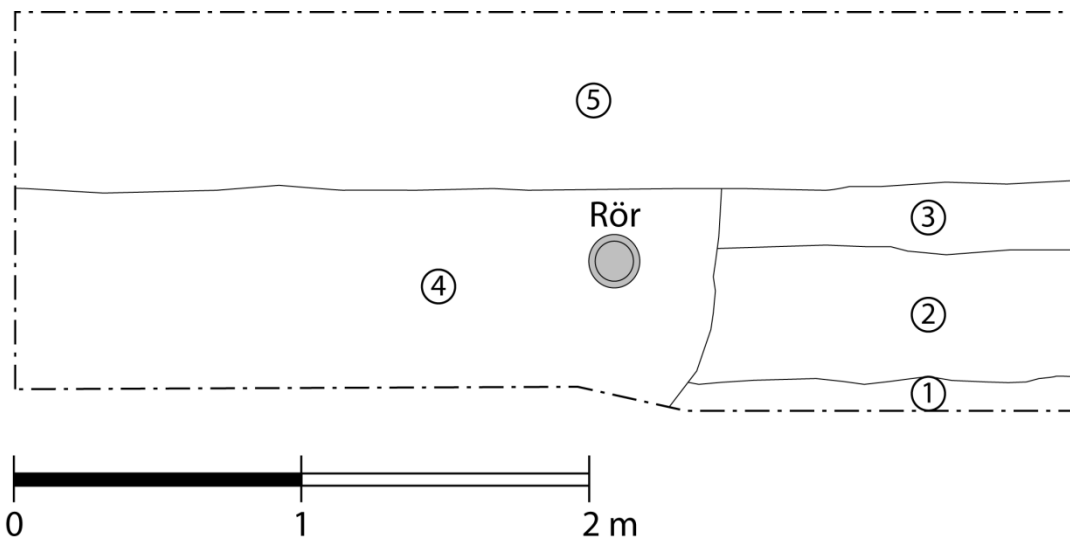
Figur 24. Planritning över schaktet vid Rådhuset år 2013. Lagerbeskrivningar:

1. Betongfundament.
- 2-3. Optorör el/tele.
4. Elkabel
5. Sand
6. Rör

Figur 25. Norra sektion Rådhuset år 2013. Samma över hela sektionen, så när som på två stenar som troligen inte ligger i intakt läge. Lagerbeskrivning:

1. Sand, fyllning.
2. Makadam
3. Sättsand
4. Smågatsten.

Figur 26. Södra sektion vid Rådhuset fjärrvärmearbeten år 2013. Lagerbeskrivning:

1. Brun humus, finkornig, fet, fuktig och kompakt. Hög organisk halt. Inslag av gödsel, träflis, tråpinnar, bränd lera och träkol. Odlingslager eller gödselstack.
2. Brungrå humus, finkornigt fett, fuktigt, kompakt. Inslag av tegelkross, tegelbrockor, kalkbruk och träkol. Hög organisk halt. Utjämningslager, omstruktureringar.
3. Grå humus, finkornigt, torr, mager, kompakt. Inslag av tegelkross, tegelbrockor (sentida). Utjämningslager inför byggnation av Rådshuset.
4. Gult grus, fyllning i rörgrav samt fjärrvärme.
5. Grus och makadam. Bärlager.

Sammanfattning

Schaktet var 7 m långt och 3 m brett. Schaktet grävdes till ett djup av 1,40 m i den västra delen. Den södra schaktkanten bestod av intakta kulturlager, både medeltida och efterreformatoriska. I den västra delen fanns en intakt sektion bevarad. Vid ett djup av 1,30 m framkom ett kulturlager med hög organisk halt, bevarat gödsel, träflis och små tråpinnar. Möjligen kan detta tolkas som ett odlingslager eller som en gödselstack som brukats under medeltiden. Bevaringsförhållandena på platsen är mycket bra.

Tidsperiod: 130915-130913

Tidsåtgång: 2 timmar

Fältarkeolog: Gertie Ericsson, Nicklas Kronroth

Yta: 21 m²

Volym: 40 m³

Ritningar: 2 A3 ritfilm: 1 planritning skala 1:100, 2 sektionsritningar skala 1:20

Tillvaratagna fynd: -

7 – 61000-238, Stora Fiskaregatan 10

Fornlämningsmiljö

Stora Fiskaregatan kantas i öster av två kvarter, Myntet i söder och Fiskaren i norr. Kv Myntet ligger i den västra delen av det medeltida stadsområdet och har fått namn efter det kungliga myntverket, Möntergården eller Myntaregården, som under senmedeltiden

låg i kvarteret (Bevaringskommittén 1981 s 17). I Lund präglades mynt under två perioder, mellan åren 1018/1035–1377 och 1396–1440/44 och präglingen under den senare perioden har satts i förbindelse med omnämnda gård. Den äldre myntningen, som utförts på kungsgården väster om domkyrkan, upphörde år 1377. Några år därefter skänktes kungsgården av drottning Margrete till domkyrkan, varför den återupptagna myntningen flyttade till ny plats, förmodligen i dagens kv Myntet (Karlsson 2004).

Enligt Andréns rekonstruktion av tomtindelningen i Lund vid 1500-talets början ska kvarteret Myntets nordöstra del, som ligger söder och väster om de aktuella schakten, bestå av tomt 332:2. På tomten fanns under medeltiden en gård som kallades för "Pilebadstuen" och uppgifter om gårdens olika ägare finns från år 1395 - 1670 (Andrén 1984 s 120).

Enligt Andréns rekonstruktion av tomtindelningen i Lund vid 1500-talets början ska kv Fiskarens östra delar bestå av tomterna 327 och 328 (Andrén 1984 s 120). På tomt 327 fanns troligen en gård som ägdes av domkapitlet år 1534, i övrigt finns inga uppgifter kopplade till tomten. Närmare uppgifter om tomt 328 saknas och rekonstruktionen baseras på uppgifter från 1784 års karta. Möjligen är någon av tomterna 327 och 328 eller båda tomter identiska med sal Jakob Möllers bodar som år 1648 anges ligga söder om Niels Hestemöllers gård (tomt 321) (Andrén 1984 s 120).

I kartmaterial från 16/1700-talen framgår det att kv Myntet vid denna tid är glest bebyggt och att tomterna var stora. Först i mitten av 1800-talet förtätades bebyggelsen och idag är området en av Lunds bäst bevarade 1800-talsmiljöer. Många olika hustyper finns representerade, från enkla och anonyma småfolkbostäder till påkostade och arkitektoniskt tidsmedvetna hyreshus. Karaktäristiskt för hela området är de många välskötta trädgårdarna och den rika grönskan som gömmer sig i kvarterens inre, vilket ofta anas över plank och grindar (Bevaringskommittén 1981 s 16f).

Kv Fiskaren har en långsmal form och under 1700-talet var samtliga tomter genomgående. Huvudbyggnaderna låg utmed Lilla Fiskaregatan och Stora Fiskaregatan fungerade som bakgata för tillträde till gårdarna. Hantverkarbebyggelse dominerade kvarteret under 1700- och 1800-talet och inrymde bland annat måleriverkstad, kakelugnsmakeri, sadelmakeri, tunnbinderi och smidesverkstad (Bevaringskommittén 1981 s 67).

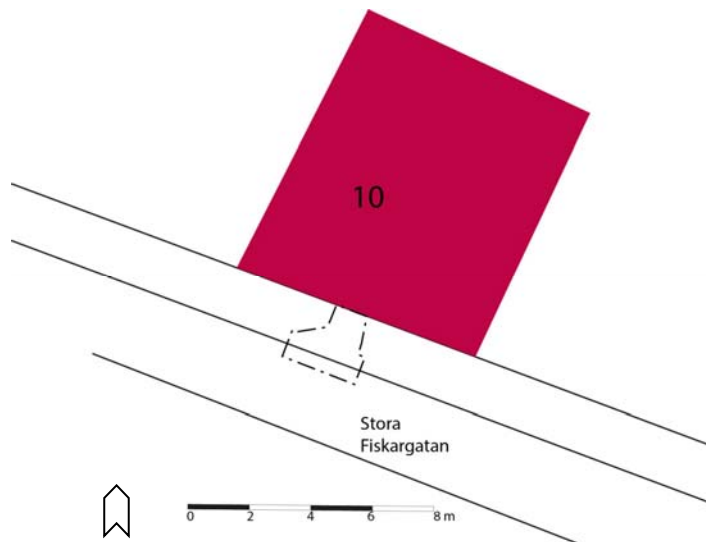
Området för aktuellt schaktningsarbete ligger intill en medeltidsinspirerad byggnad uppförd år 1924 söder om fastighet Kv Fiskaren 13. Fastigheten bildades år 1978 genom en delning av den tidigare genomgående tomten Fiskaren 4 (Bevaringskommittén 1981 s71).

Genomförande och resultat

I samband med ledningsdragning av fjärrvärme genomfördes en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning. Ett schakt grävdes i trottoaren vid Lilla Fiskaregatan 10, schaktet grävdes även ut ca 1,00 meter i gatan. Lagren bestod av moderna fyllningsmassor och bärlager. Platsen var tidigare utschaktad och det påträffades flera teleledningar, telerör, fjärrvärmerör och en jordlina. Inga intakta kulturlager påträffades, däremot bestod fyllningslagret till grundmurarnas frischakt av omörda kulturlager. Det senare syns i västsektionen.

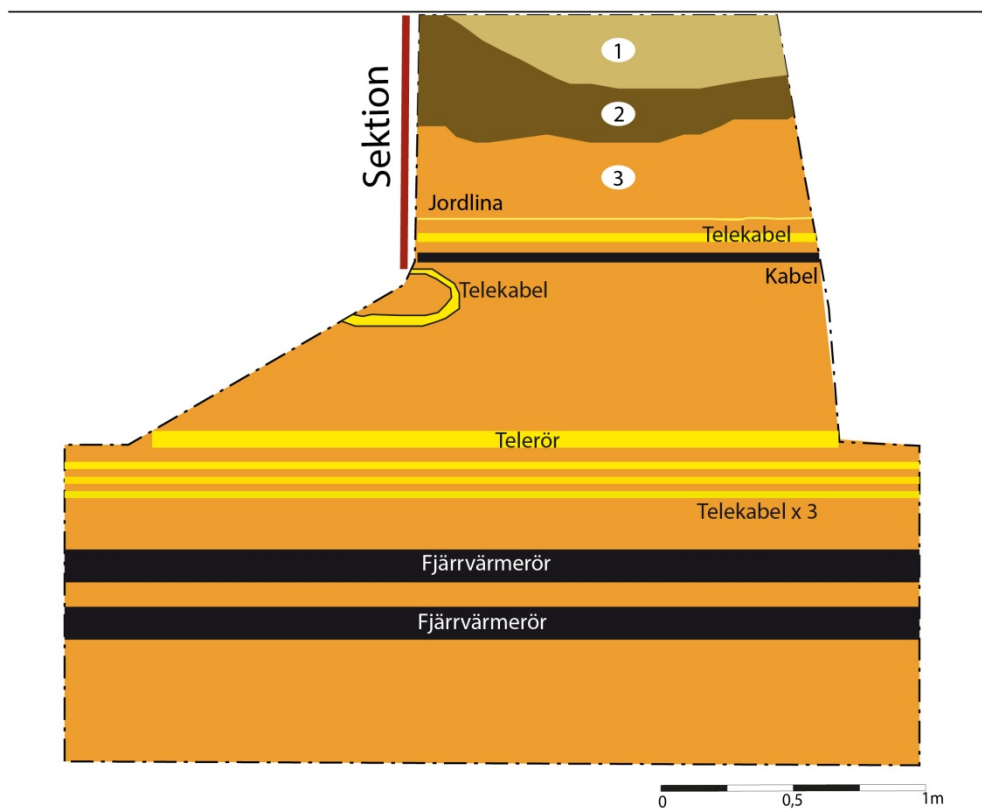

Figur 27. Västra sektion, Stora Fiskaregatan 10 i samband med schaktningsarbete för fjärrvärme år 2012.

Figur 28. Området för aktuell schaktning på Stora Fiskaregatan 10, år 2012.

Stora Fiskaregatan 10

Figur 29. Detaljerad planritning Stora Fiskaregatan 10. Lagerbeskrivning:

1. Lera med inslag av tegelkross och humus. Finkornigt, fett och luckert. Fyllningslager till grundgrävning av byggnad uppförd år 1924.
2. Brunrå humus med inslag av lera. Träkol, tegelkross, tegel av modern karaktär, kalk, sten. Djurben både vertikalt och horisontalt. Fyllningslager vid grundgrävning.
3. Brun sand, modern.

Sammanfattning

Ett schakt grävdes i trottoaren vid Lilla Fiskaregatan 10, schaktet grävdes även ut ca 1 meter i gatan. Inga intakta kulturlager påträffades, däremot bestod fyllningslagret till grundmurarnas frischakt av omrörda kulturlager.

Tidsperiod: 121115-121115

Tidsåtgång: 6 timmar

Fältarkeolog: Nicklas Kronroth

Yta: 5 m²

Volym: 5 m³

Ritningar: 1 ark A3 ritfilm: 1 planritning skala 1:200, 1 sektion skala 1:20

Tillvaratagna fynd: -

8 – 61000-295, Tomegapsgatan 32

Fornlämningssmiljö

Gatan har ett medeltida ursprung och är troligen en del i det allra äldsta gatunätet i Lund och under medeltiden fungerade den som stadens in- och utfartsgata via Sankt Thomas gap (Bevaringskommittén 1983 s 20, 94). Norr om gatan finns kv Thomander som i norr begränsades av stadens vall under medeltiden men idag av Biskopsgatan som följer den gamla vallsträckningen. Vid medeltidens slut låg det ett halvduzin gårdar i kvarteret, men i övrigt var läget dåligt utnyttjat (Bevaringskommittén 1983 s 186). Söder om Tomegapsgatan ligger kv Kulturen med en oregelbunden form. På Andreas karta från år 1669 finns några få hus utritade längs med Adelgatan och vid aktuell gata finns inga byggnader markerade (Bevaringskommittén 1983 s 68).

Genomförande och resultat

I samband med att Tomegapsgatan 32 skulle anslutas till fjärrvärmestammen i Tomegapsgatan genomfördes en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning. Inga rör lades utan endast en 0,10 m tjock slang, vilket gjorde att schaktdjupet minimerades.

Schaktet grävdes från fastighetens västra fasad, mot nordväst. Vid trottoarens norra kant grävdes schaktet mot väster och följde trottoarkanten ca 4,00 m. Sammanlagt grävdes schaktet till en längd av 6,00 m, med en bredd av ca 0,60 m brett och ca 0,60 m djupt. I tomtmark framkom under 0,10 m asfalt och 0,40 m grus ett sentida utjämningslager, som innehöll porslin, tegelkross och småsten. Gatan var utschaktat ner till 0,60 m djup. För sträckningen i gatan bestod stratigrafien av smågatsten, sättsand ner till ca 0,30 m djup, därunder ytterligare bärlager för gatan.

Sammanfattning

Sammanlagt grävdes ett 6 m långt, ca 0,60 m brett och ca 0,60 m djupt schakt. Gatan var utschaktat ner till 0,60 m djup.

Tidsperiod: 131028-131104

Tidsåtgång: 1 timmar

Fältarkeolog: Gertie Ericsson

Yta: 3,6 m²

Volym: 2 m³

Schakt: 6 löpmeter

Ritningar: 1 planritning skala 1:20

Tillvaratagna fynd: -

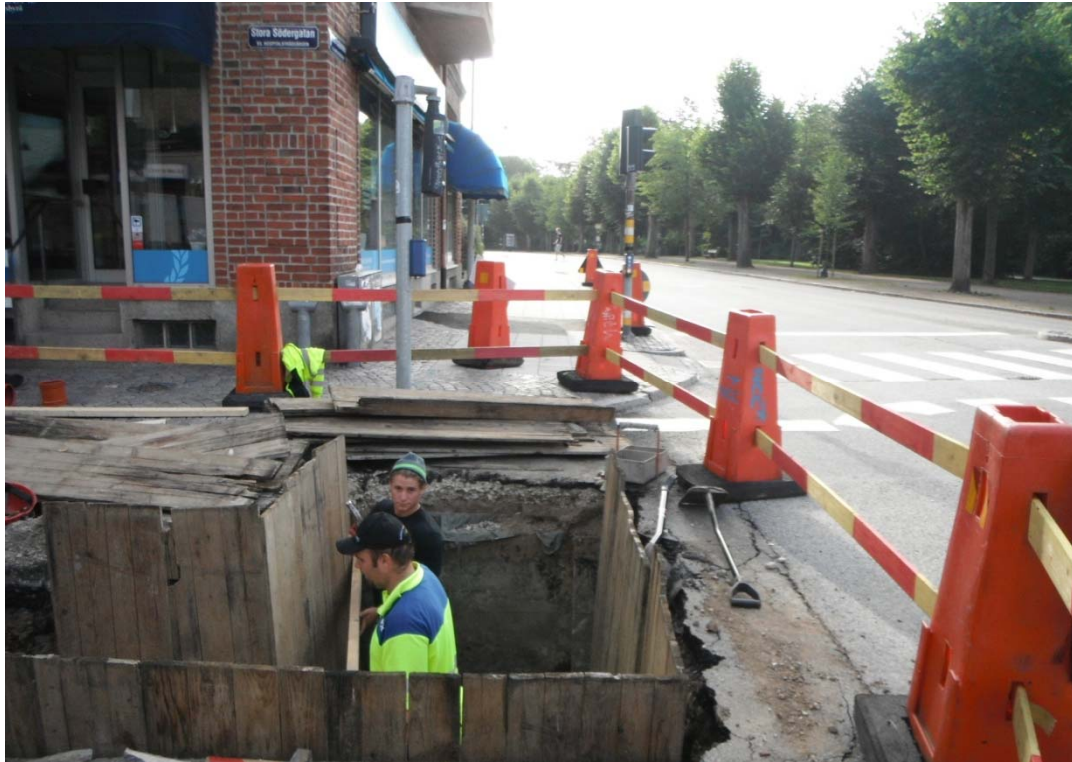
9 – 61000-278, Stora Södergatan 61-67

Fornlämningsmiljö

Stora Södergatan löper från forna Söderportområdet i söder och mynnar ut i norr vid Stortorget. Gatan har haft stor betydelse som infart till staden söderifrån, till domkyrkan, Lundagård och marknadsplatsen på Stortorget. På en osignerad karta från slutet av 1500-talet benämns Stora Södergatan som *Torgegade*, det vill säga gatan som ledde till torget (André & Högstedt 1990 s 11). Stora Södergatan kantades under medeltiden av bodbebyggelse, varifrån försäljning av hantverksprodukter sköttes. Arkeologiska undersökningar har visat att bodbebyggelsen har varit etablerad längs torget och i de norra delarna av Stora Södergatan, redan under 1100-talets första hälft (Blomqvist 1951 s 330ff).

Tomterna kring Stora Södergatan har troligtvis alltid ansetts betydelsefulla, vilket kan ses genom de närmast obrutna husraderna från Svanegatan i söder och norrut. Det var först efter sekelskiftet mot 1900-talet som ett äldre bebyggelsemönster frångicks och den låga stadsgårdsbebyggelsen, i en till två våningar, ersattes av högre byggnadskomplex (Bevaringskommittén 1981 s 12).

Aktuellt schaktningsarbete har huvudsakligen berört området kring Söderport och ett cirka 85,0 m långt schakt längs med Stora Södergatans östra sida. Ett schakt drogs även tvärs över Södra Esplanaden i söder där under medeltiden stadens vall och vallgrav fanns (bilaga 1).

Figur 30. Stora Södergatan 67 och gränsande område till Södra Esplanaden. Schaktet kom vid ett senare tillfälle att fortsätta österut för att sedan vika av söderut tvärs över Södra Esplanaden. Personal från NCC, Jonas och Philip i fjärrvärmegropen. I bakgrunden syns lindarna från södra vallpromenaden. Fotografi taget från väster.

Figur 31. Vy över arbetsområdet längs med Stora Södergatan 61-67. Fotografi taget från söder.

Figur 32. Schaktet tvärs över Södra Esplanaden där bland annat den igenfyllda vallgraven påträffades. Fotografi från norr.

Genomförande och resultat

I samband med byte av fjärrvärmerör på Stora Södergatan 61-67 i Lund genomfördes en arkeologisk schaktningsövervakning. De nya rören lades vid sidan om den befintliga fjärrvärmekulverten längs en sträcka av 87,00 m utmed Stora Södergatan och med ytterligare ett 18,00 m långt schakt längs med Södra Esplanaden, samt 11,00 m tvärs över Södra Esplanaden. Schaktningsdjupet höll mestadels en nivå av 1,50 m men i området för två svetsgropar ökade schaktdjupet till cirka 1,70 m. Sektioner A-E finns som bilaga 1 längst bak i rapporten.

I Stora Södergatan dokumenterades eftermedeltida kulturlager på en nivå från cirka 0,60 m under dagens gatunivå till cirka 0,90 m djup. Ett raseringslager med en mängd stora grundstenar dokumenterades och bedömdes som byggnadsmassor daterade till 16-1700-talet. Troligen har en stenbyggnad raserats på plats och syllstenarna fick ligga kvar i området som uppfyllnad av terrängen. Två murar kunde urskiljas i raseringsmassorna där stenarna låg intakt på plats. En äldre gatunivå med smutslager och omläggningar dokumenterades på ett djup av 1,20 m. Ett möjligen medeltida brandlager på drygt 1,00 m djup dokumenterades. I norra delen av schaktet dokumenterades en äldre markhorisont på 0,90 m djup, där keramik av typen yngre rödgods påträffades, vilket indikerar senmedeltida kulturlager.

Schaktet tvärs över Södra Esplanaden grävdes till ett djup av 1,50-1,70 m. Moränleran påträffades på ett djup av 1,40 m i den norra delen och centralt i schaktet vid ett djup av 0,90 m. De första 4,40 m från norr bestod av intakta kulturlager. I botten fanns rödbrun lera, samt en större ansamling lera som troligen kan tolkas som ett lergolv. Och därtill påträffades fyllning i en grundmursnedgrävning eller möjligen den medeltida vallens botten. Dess placering stämmer väl överens med den bevarade vallens sträckning i stadsparken väster om aktuell undersökning. Däröver, vid ett djup av 1,30 m framkom grå humus med inslag av bränd lera och kalk. Den övre metern bestod av sentida utjämningslager och bärlager. Två stycken ledningsdragningschakt påträffades, vilka var nedgrävda i moränleran. 6,00 m från norr fanns återigen äldre kulturlager, som troligen tillhörde vallgraven och vallkonstruktionen. Medeltida kulturlager påträffades vid ett djup av 0,50 m och ned till ett djup av 0,90 m. Från 8,00 till 11,50 m från norr vidtog ett vatten- och avloppsschakt nedgrävt i moränen, och återfyllt med stenmjöl. Därefter vidtog en stratigrafisk sekvens som kan tolkas vara igenfyllnadslager i vallgraven från ett djup av 1,00-1,20 m, tillkomna efter att vallgraven fallit ur bruk. Däröver fanns sentida utjämningslager och bärlager. Vallgravens botten och nedgrävningskant påträffades ej. Den norra nedgrävningskanten till vallgraven finns troligen i höjd med det vatten- och avloppsschakt som finns norr om sektionen. 15,00 m från norr har vallgravsfyllningarna skurits av en sentida nedgrävning för ledningsdragningar.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att det under 1600-1700-talet skett många uppfyllningar av gatan där bland annat raseringsmaterial från byggnader använts för att stabilisera och höja gatunivån och för att utjämna sänkor. Däremellan finns äldre markhorisonter och brandlager som utgjort förhöjningar i terrängen. Ett nordsydligt

orienterat schakt över Södra Esplanaden visade på lämningar från den medeltida vallen och vallgraven.

Sammanfattning

De nya fjärrvärmerören lades vid sidan om den befintliga fjärrvärmekulverten längs en sträcka av 87 m utmed Stora Södergatan och ytterligare 18 m längs med Södra Esplanaden samt 11 m tvärs över Södra Esplanaden. Schaktningsdjupet höll mestadels en nivå av 1,50 m men i området för två svetsgropar var schaktdjupet på cirka 1,70 m.

Eftermedeltida kulturlager dokumenterades på en nivå från cirka 0,60 m under dagens gatunivå till cirka 0,90 m djup med viss sluttning åt söder. En äldre gatunivå med smutslager och omläggningar dokumenterades samt ett troligen senmedeltida brandlager. I sista delen av Stora Södergatan dokumenterades en äldre senmedeltida markhorisont.

Schaktet som grävdes över Södra Esplanaden bestod av delvis intakta äldre kulturlager. I botten dokumenterades ett lergolv och en fyllning i en grundmursnedgrävning eller möjligen den medeltida vallens botten. Vallgravens botten och nedgrävningskant påträffades ej.

Tidsperiod: 130808-130821

Tidsåtgång: 29 timmar

Fältarkeolog: Aja Guldåker, Gertie Ericsson

Yta: 174 m²

Volym: 261 m³

Schakt: 116 löpmeter

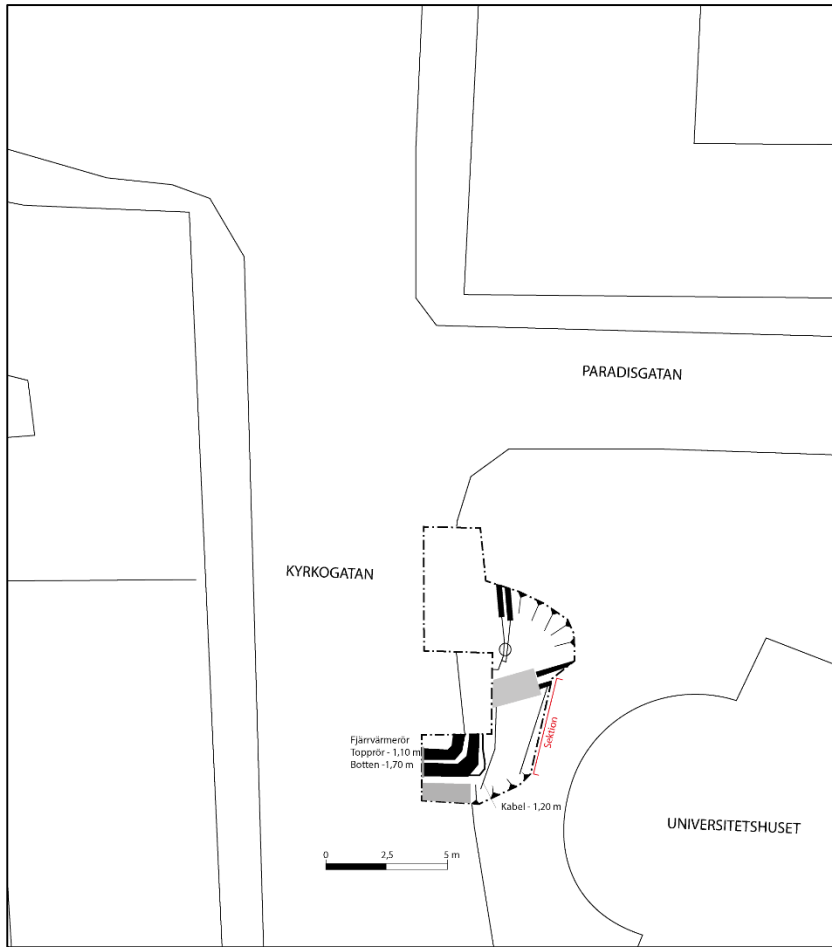
Ritningar: 12 A3 ritfilm: 1 planritning skala 1:400, 11 sektionsritningar skala 1:20

Tillvaratagna fynd: KM 94098:1-5

10 – 61000-287, Paradisgatan/Kyrkogatan

Fornlämningssmiljö

Kyrkogatan är belägen väster om domkyrkan och löper i nordsydlig riktning. I söder ansluter gatan till Stora Södergatan och i norr till Bredgatan. Paradisgatan ansluter till Kyrkogatan på den nordvästra sidan. Under medeltiden låg ärkebiskopens apalgård och trädgård på universitetsplatsen, väster om aktuellt schaktningsområde. Ragnar Blomqvist har föreslagit att det funnits en äldre genomfartsled på samma sträcka som Kyrkogatan nu är belägen (Blomqvist 1951, s 38). Det går emellertid med säkerhet att säga att denna i sådana fall måste vara äldre än de lämningar som påträffats i gatans sträckning, bl a ett stenhus beläget väster om domkyrkan och S:t Nicolaus kyrka och kyrkogård.

Figur 33. Planritning på fjärrvärmeschaktet vid Paradisgatan/Kyrkogatan.

Figur 34. Södra delen av fjärrvärmeschaktet i Kyrkogatan framtaget. Fotografi taget från söder.

Genomförande och resultat

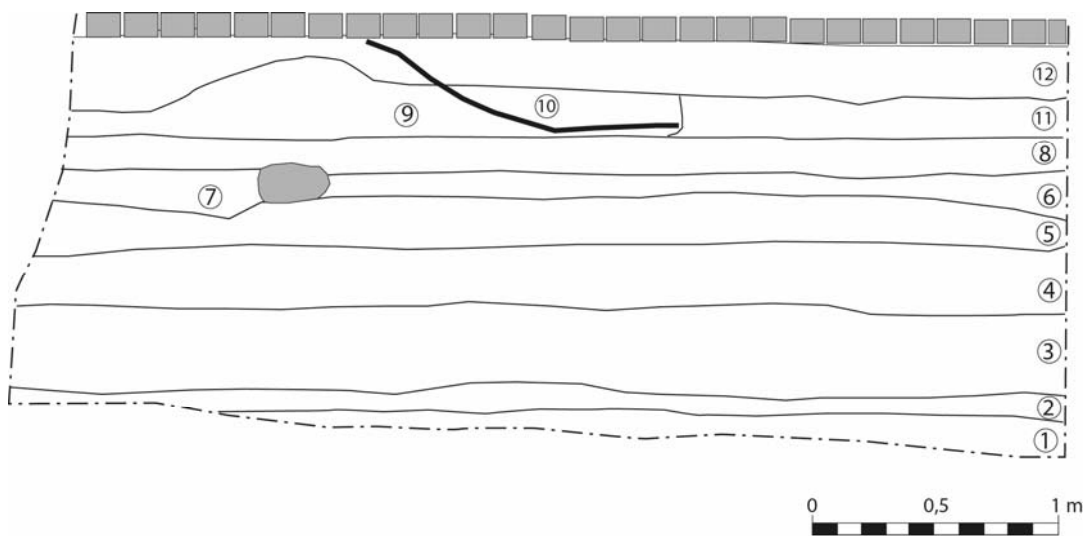
Med anledning av att en äldre fjärrvärmekammare skulle tas ur bruk och nya ledningar anslutas till stammen genomfördes en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning.

Schaktet grävdes runt en äldre gjuten fjärrvärmekammare. Den sydvästra delen av schaktet var helt utschaktat sedan tidigare och flertalet äldre ledningar påträffades där. De flesta av de äldre ledningsschakten hade återfyllts med äldre omrörda massor. Ett kabelschakt i den södra delen var återfyllt med grus, ned till ett djup av 1,20 m. I den södra schaktkanten återfanns en gjuten betongkulvert, med osäker funktion. Den nordvästra delen av schaktet var helt utschaktat och återfyllt med grus. Schaktet var cirka 37 kvm stort och grävdes till ett djup av 1,80 m, utan att moränleran påträffades.

Vid ett djup av 0,30 m, under sentida bärlager framkom ett brandlager och därunder ett raseringslager. Under raseringslagret fanns ett lergolv. Byggnaden kan troligen dateras till 16-1700-tal, och antingen representerar den en gård som brann ner år 1678 eller den gård som efter år 1742 kom att kallas munckska tomten. Vid ett djup av 0,70 m framkom ett raseringslager, utlagt som utjämning inför byggnation på platsen, troligen i samband med att den nordvästra tomten styckades ut och lades ut som privat tomt under slutet av 1500-1600-talets början. Under raseringslagret, vid ett djup av 0,90 m, påträffades ett gråbrunt kulturlager, tolkat som ett odlingslager. I kulturlagret fanns djurben och träkol. Vid ett djup av 1,20 m fanns ytterligare ett odlingslager, med mindre komponenter. Gul

lera påträffades vid ett djup av 1,50 m, vilket möjligen kan tolkas som ett lergolv. Vid ett djup av 1,60 m påträffades ett brunt kulturlager, vilket tolkades vara ett odlingslager.

Sammanfattningsvis kan sägas att området väster om universitetshuset under medeltiden tillhörde ärkebiskopens residens, och användes som fruktträdgård. Från 0,90 -1,80 m djup påträffades odlingslager som troligen kan hänföras till denna verksamhet. Under slutet av 1500-1600-tal styckades området av och lades ut som en privattomt. Lämningsarna från 0,30-0,90 m djup kan troligen hänföras till denna bebyggelseperiod i området.

Figur 35. Sektionsritning Paradisgatan/Kyrkogatan åt öster. Lagerbeskrivning:

1. Brun humus, finkornig, fet och fuktig samt kompakt. Inslag av träkol och bränd lera. Odlingslager.
2. Gul finkornig lera, fet och fuktig samt kompakt. I botten träkol och tegelkross/-bitar. Avröjning. Kastat avfall från rivning av byggnad och återanvänt som bärlager.
3. Som (4) fast mindre träkol och mindre vålsorterat. Utjämningslager, odling eller horisont.
4. Gråbrun humus, finkornig, torr, fet och kompakt. Inslag av mellanstora stenar, enstaka tegelkross och mycket träkol och djurben. Vålsorterat. Utjämningslager eller odling.
5. Brun humus, grovkornig, torr, mager och kompakt. Inslag av tegelkross, bränd lera, träkol, minerogena utfällningar, småsten och tegelbitar. Raseringslager.
6. Gul, finkornig, fet och fuktig, samt kompakt. Lergolv. Samma som (7).
7. Samma som (6).
8. Grå kalkbruk med inslag av tegelkross, småsten, tegelbitar. Raseringslager utlagt som bärlager.
9. Makadam. Bärlager.
10. Grus och tegel. Fyllning i kabelschakt.
11. Träkol, bränd lera, tegelkross och småsten. Brandlager.
12. Orange grus. Sättsand till gatsten.

Sammanfattning

Schaktet var cirka 37 kvm stort och grävdes till ett djup av 1,80 m. Området väster om universitetshuset tillhörde ärkebiskopens residens under medeltiden, och användes som fruktträdgård. Från 0,90 -1,80 m djup påträffades odlingslager som troligen kan hänföras till denna verksamhet. Under slutet av 1500-1600-talet styckades området av och lades ut som en privattomt. Lämningarna på ett djup på mellan 0,30-0,90 m kan troligen hänföras till denna bebyggelseperiod i området.

Tidsperiod: 131007-131011

Tidsåtgång: 4 h

Fältarkeolog: Gertie Ericsson

Yta: 37 m²

Volym: 66,6 m³

Schakt: 11 löpmeter

Ritningar: 1 A3 ark: planritning skala 1:100 och sektionsritning skala 1:20

Tillvaratagna fynd: -

11-61000-250, Revingegatan 2 och 4

Fornlämningssmiljö

Schaktningen utfördes i ett område som tidigare låg utanför den södra stadsvallen på stadens betesmarker. I väster fanns Prennellyckans stadsjord och ytterligare västerut Lilla Råby, en bondby vars bytomt låg tryckt ända upp mot staden Lund. Lilla Råby omnämns första gången år 1120. Arkeologiskt är byn dåligt känd. Inom det område som enligt 1700-talskartor utgjorde bytomten (kv Dammgården och Gylleholm samt en remsa väster om Kastanjegatan) har ett par medeltida fynd gjorts, men inget som kan hänföras till tiden före omkring år 1200. Avsaknaden av äldre fynd kan indikera att byn flyttats inom de egna markerna, vilket i viss mån skulle förklara byns egendomliga läge i utkanten av de egna markerna, kloss intill staden (Bevaringskommittén 1996 s 59, 63).

Genomförande och resultat

Kraftringen Nät AB grävde två schakt på Revingegatan, utanför fastigheterna Revingegatan 2 och 4, i syfte att koppla in fjärrvärme. Schaktningen ägde rum utanför fornlämning 73, men i nära anslutning till den forna stadsvallen. Då arbetet utfördes utanför Lunds medeltida stadsområde utfördes ingen övervakning vid schaktningen, utan en arkeolog från Kulturen gjorde en översiktlig besiktning av schakten efter schaktningen.

Schakt 1 grävdes i Revingegatan utanför fastigheten Revingegatan 4 och grävdes ned till befintliga fjärrvärmerör. Då det tidigare grävts i gatan för fjärrvärme och andra ledningar påträffades inga äldre kulturlager. Återfyllningslagren bestod av grus, sten, sand och

längst ned omrörda kulturlager. Modernt tegel fanns i lagret. Schaktet var ca 5,00 m långt, 1,30 m brett och 0,90 m djupt.

Schakt 2 grävdes i trottoaren i det sydvästra hörnet av Revingegatan. Det schaktades ned till befintliga fjärrvärmerör. Mot norr, söder och väster bestod lagren i sektionerna av omrörda massor och sand som tillkommit vid återfyllnad av tidigare fjärrvärmeschakt. Mot öster kunde däremot flera olika odlingslager skönjas. Längst ned, på ett djup av 1,10 m, från schaktkanten framkom ett odlingslager med träkol, djurben och tegelkross. Tegelbitarna som påträffades var svårdaterade men avsaknaden av gult tegel kan tyda på senmedeltida eller efterreformatorisk datering. I plan fanns ett tunt lager fossil markhorisont kvar strax öster om där fjärrvärmerören låg. Schaktet var ca 2,00 m långt, 1,20 m brett och 1,10 m djupt.

Figur 36. Schakt 1 och 2 på Revingegatan där fjärrvärme kopplades in till fastigheter på nr 2 och 4.

Figur 37. Schakt 2 - Östra sektion. Lagerbeskrivningar 1. Odlingslager. Humus med inslag av lera. Finkornigt, halvfett och halvtorr kulturlager. Inslag av tegelkross, djurben, lerfläckar, kalkfläckar, träkol och småsten. Teglet var senmedeltida eller efterreformatorisk. 2. Fyllningslager. Humus med inslag av lera. Finkornig, halvfett och halvtorr kulturlager. Inslag av kalkbruk, tegel och sten. Troligen ett fyllningslager i en nedgrävning. Sentida datering. 3. Matjordslager. Finkornig, torr och mager humus med inslag av lera. Lagret innehöll mycket rötter och småsten. 4. Matjordslager. Finkornig, torr och mager humus med inslag av lera. Lagret innehöll mycket rötter och småsten. 5. Fyllningslager/utjämningslager och bärlager. Omrörda lager av humus och sand med inslag av småsten, större stenar, grus och sand. Sentida

Sammanfattning

Schaktningen ägde rum utanför fornlämning 73, men i nära anslutning till den forna stadsvallen.

Schakt 1 grävdes i Revingegatan utanför fastigheten Revingegatan 4 och grävdes ned till befintliga fjärrvärmerör. Då det tidigare grävts i gatan för fjärrvärme och andra ledningar var det utschaktat.

I schakt 2 mot öster kunde flera olika odlingslager skönjas med senmedeltida eller efterreformatorisk datering. Schaktet var ca 2,00 m långt, 1,20 m brett och 1,10 m djupt.

Tidsperiod: 130227–130228

Tidsåtgång: -

Fältarkeolog: Nicklas Kronroth

Yta: 9 m²

Volym: 8,5 m³

Schakt: 7 löpmeter

Ritningar: 1 plan- och 1 sektionsritning

Tillvaratagna fynd: -

12 – 61000-236, Östratornsvägen 38

Fornlämningsmiljö

Nordöst om det medeltida Lunds stadsområde, 1,5 kilometer bort, ligger Östra Torns by. Under medeltiden tillhörde byn Maria Magle socken i Lund. Ända fram till år 1819 begravde byborna sina döda på sockenkyrkans kyrkogård. Första gången byn omnämndes var år 1120, då kung Sven Estridsen skänkte mark åt biskopskyrkan "in villa Thorni". År 1228 är namnformen Östra Torn belagd första gången, även då i samband med biskopen, och sedan dess har byn legat under biskopsstolen. Byn enskiftades år 1813. Före skiftet var byns åkrar samlade i tre vångar omkring det sydvästra hörnet av byns marker. Längs med bygatan låg gårdarna nr 1 till 18, två med nummer 3, samt ett antal gathus. Elva gårdar fick vid skiftet ligga kvar i byn, och de övriga fyra gårdarna flyttades ut.

Tillsammans med Lilla Råby och Källby ingick Östra Torn i Lunds landsförsamling efter reformationen, tills byn år 1944 inkorporerades med Lunds stad (Bevaringskommittén 1991 s 294).

Området för det aktuella ärendet är beläget öster om kv Byadammen, där det så kallade "Krämarhålet" fanns, en damm där bönder på väg in till Lund stannade till för att vattna och skölja vägdammet av hästarna. Dammen fylldes igen år 1949 men ersattes av en branddamm på ungefär samma plats och vilken fylldes igen år 1986 (Bevaringskommittén 1991 s 299).

Genomförande och resultat

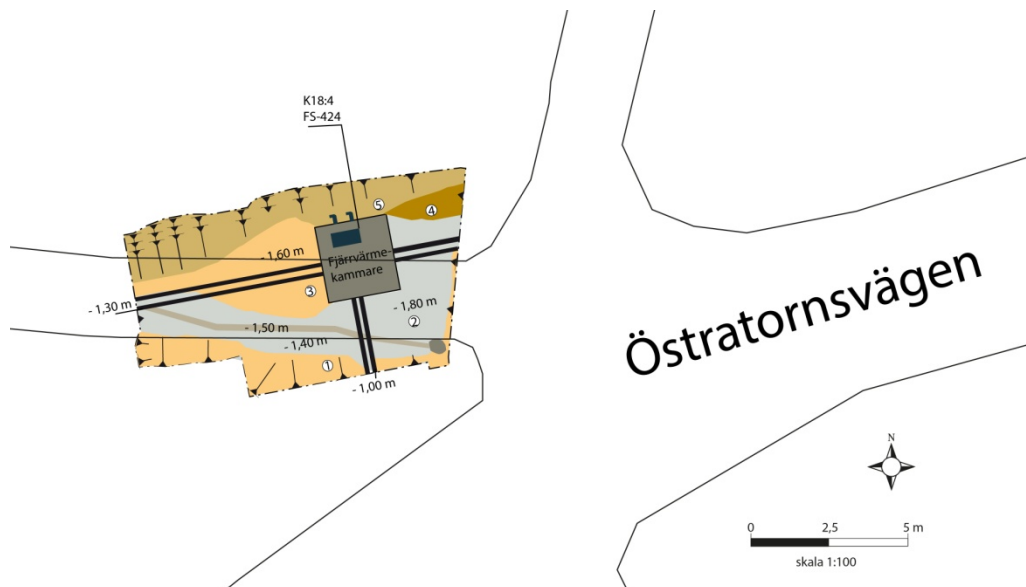
I samband med en omläggning av fjärrvärmeledning vid Östratornsvägen, utfördes en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning. Då det var en omläggning av fjärrvärmeledning schaktades ytan för att komma ned till befintliga ledningar. Platsen var redan utschaktad på grund av tidigare nedgrävning av en kista på 2,50x2,50 m, befintliga ledningar samt ett äldre cementrör.

Schaktet var 10,00 m långt och upp till 6,00 m brett och var beläget i gångstigen bredvid Östratornsvägen. Ledningarna påträffades på ett djup av 1,30 m. Schaktet grävdes ned till 1,60 m djup i den västra delen och 1,80 m i den östra delen.

I schaktet framkom dels fjärrvärmeledningarna och fjärrvärmekista och dels ett äldre cementrör som låg under fjärrvärmeledningarna. Cementröret sträckte sig från västra delen till den sydöstra och anslöt till en brunn. De övre lagren bestod av asfalt, bärlager, utjämningslager med grus och sten, lager med sand efter tidigare schaktningar. Det upptäcktes också ett större fyllningslager som tillkommit för att fylla igen efter att kistan byggts. Moränlera påträffades på ett djup av 1,60 m. I norra sektionen upptäcktes däremot moränlera på ett djup av 0,60 m.

Figur 38. Området för schaktning i samband med fjärrvärmearbeten vid Östratornsvägen 38, Lund. Fotografiet taget från väster.

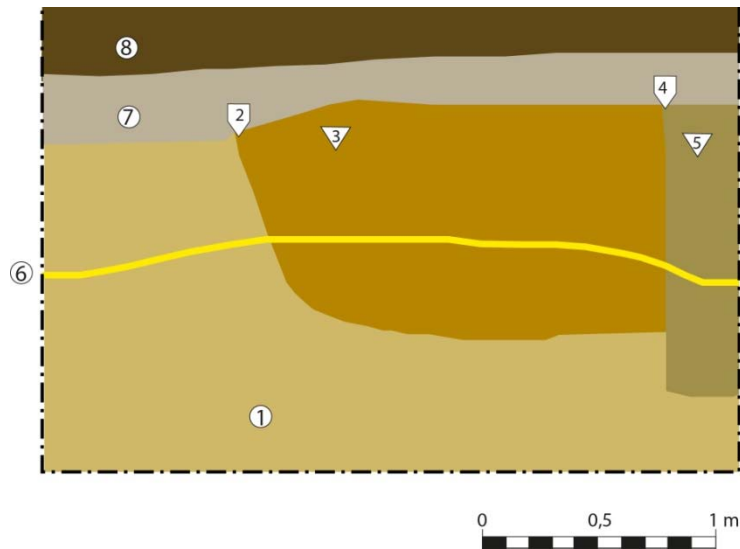

Figur 39. Planritning över fjärrvärmearbetet på Östratornsvägen 38, år 2012.

Lagerbeskrivningar:

1. Gul moränlera.
2. Makadam.
3. Lera.
4. Sand.
5. Sand.
6. Sand.

Lager 2-6 är samtliga fyllningar i tidigare fjärrvärme och kabelschakt.

Figur 40. Norra sektionen på fjärrvärmeschaktet på Östratornsvägen 38.

Lagerbeskrivningar:

1. Moränlera.
2. Nedgrävning troligen i samband med tidigare fjärrvärmearbeten.
3. Lera med inslag av humusfläckar, samt komponenter av kalk, sten, enstaka tegel (modernt). Grovkornigt, halvfett och torrt. Fyllning i fjärrvärmeschakt.
4. Nedgrävning i samband med tidigare fjärrvärmearbeten.
5. Sand med inslag av grus. Fyllning i fjärrvärmeschakt.
6. Elkabel utanpå sektionväggen.
7. Grus blandat med sten som lagts ovanpå igenfyllnadsmassorna, troligen för att jämna ut ytan. Grovkornigt, torrt och kompakt.
8. Matjord.

Sammanfattning

Inga medeltida kulturlager framkom på grund av tidigare ingrepp i samband med rörschakt.

Tidsperiod: 121024-121026

Tidsåtgång: 11 timmar

Fältarkeolog: Nicklas Kronroth

Yta: 45 m²

Volym: 54 m³

Ritningar: 2 A3 ritfilm: 1 planritning skala 1:100, 1 sektionssritning skala 1:20.

Tillvaratagna fynd: -

13 – 61000-294, Trollebergsvägen, Värpinge

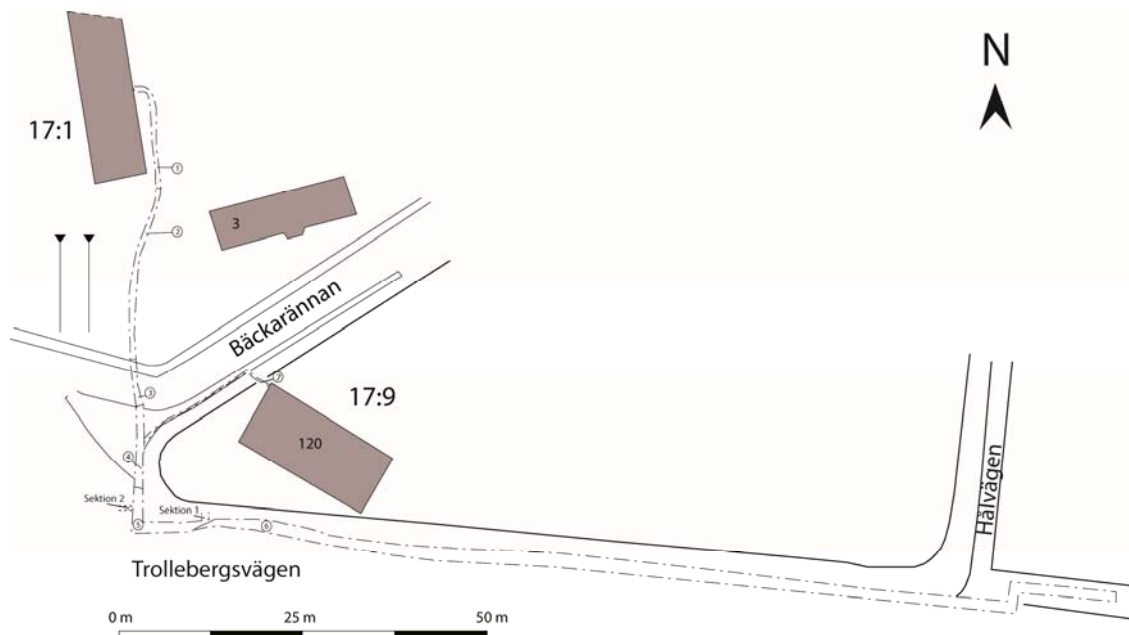
Fornlämningssmiljö

Värpinge ligger väster om Lund. Norrut sträckte sig byn upp till Fjelievägen och i söder bildade Höje å gränsen. Värpinges historia är starkt förknippad med Trollebergs säteri, Värpinge gård. Värpinge gård och mölla omnämns för första gången i källorna i början av 1100-talet. Under större delen av medeltiden verkar gården utgöra en del av

ärkebiskopens stödjepunkter i Skåne. Gården brändes ned år 1452 i samband med Karl Knutssons härjningar i Skåne, men återuppbyggdes. År 1520 omnämns gården fortfarande som del av ärkebiskopens egendom (Bevaringskommittén 2002 s 93).

Den arkeologiska förundersökningen utfördes på Värpinge 17:1 och 17:9. Bäckerännan som avdelar området lades ut år 1928 över Rinnebäckes åfåra. Norr om Bäckerännan ligger Värpinge 17:1, Värpingeskolan.

Den västra delen av Värpinge 17:9, Trollebergsvägen 120, var under sent 1800-tal en smidesverkstad. Resten av huset beboddes av smedens hushåll. År 1886 omfattade hushållet 13 personer, inklusive gesäll, lärlingar och smedarbetare. Senare, ca år 1890, delades bostaden då smedens broder, vagnmakaren Per Larsson, tog över fastigheten. Smedjan var fortfarande i bruk under den nye smedmästaren Dahlberg medan vagnmakaren hade verkstad i gårdshuset. Efter Larssons död år 1911 upphörde vagnmakeriet och år 1916 öppnade dottern Eva Larsson en livsmedelsaffär i den östra lägenheten (Bevaringskommittén 2002 s 93).

Figur 41. Planritning över hela sträckan med fjärrvärmearbeten i Värpinge.

Genomförande och resultat

Med anledning av att fjärrvärmerör skulle läggas ned utmed cykelvägen och trottoaren utmed den norra sidan av Trollebergsvägen utfördes en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning. Ett schakt grävdes utmed Trollebergsvägen, från Rösträttsgatan i öster till där Värpinge Bygata tar vid i väster. Schaktet grävdes sedan vidare norrut mellan Trollebergsvägen och Bäckerännan, upp mot Hasselaskolan (Värpinge 17:1). Schaktet var 350,00 m långt, 1,20 m brett (i den allra nordligaste delen var schaktet 0,50 m brett) och mellan 0,40 m – 1,00 m djupt.

I den östra delen, fram till Värpinge by, grävdes schaktet ned till moränen på ett djup av ca 0,50 m. Ovanliggande lager bestod av matjord, olika bärlager av sand och grus och sist av asfalt. Längs Trollebergsvägen inne i byn grävdes också ned till moränen, som där framkom på ett djup av 1,00 m. Ovan moränen påträffades kulturlager, bestående av äldre markhorisont eller odlingsjord. Ovan det låg ett slagglager som kan ha lagts som bärlager för en tidig väg och kan härröra från tiden för smedjan som uppfördes på 1870-talet. Däröver bestod lagren av uppfyllnadsmassor av olika slag; sand, omrörd lera med humus- och grusinbladning samt makadam. I den norra delen av schaktet, den del som låg på tomt 17:1 bestod lagren i sektion av ett matjordslager från grässvål till schaktbotten (ca 0,40 m djup).

Ytterligare ett schakt grävdes från den nordvästra delen av fastigheten 17:9 längs Bäckerännan österut, fram till gårdshuset på fastigheten. Det framkom ett slagglager på ca 0,45 m djup med rikligt med metallskrot i schaktbotten. Slaggen och skroten tolkas komma från tiden för smedjan, det vill säga slutet av 1800-talet.

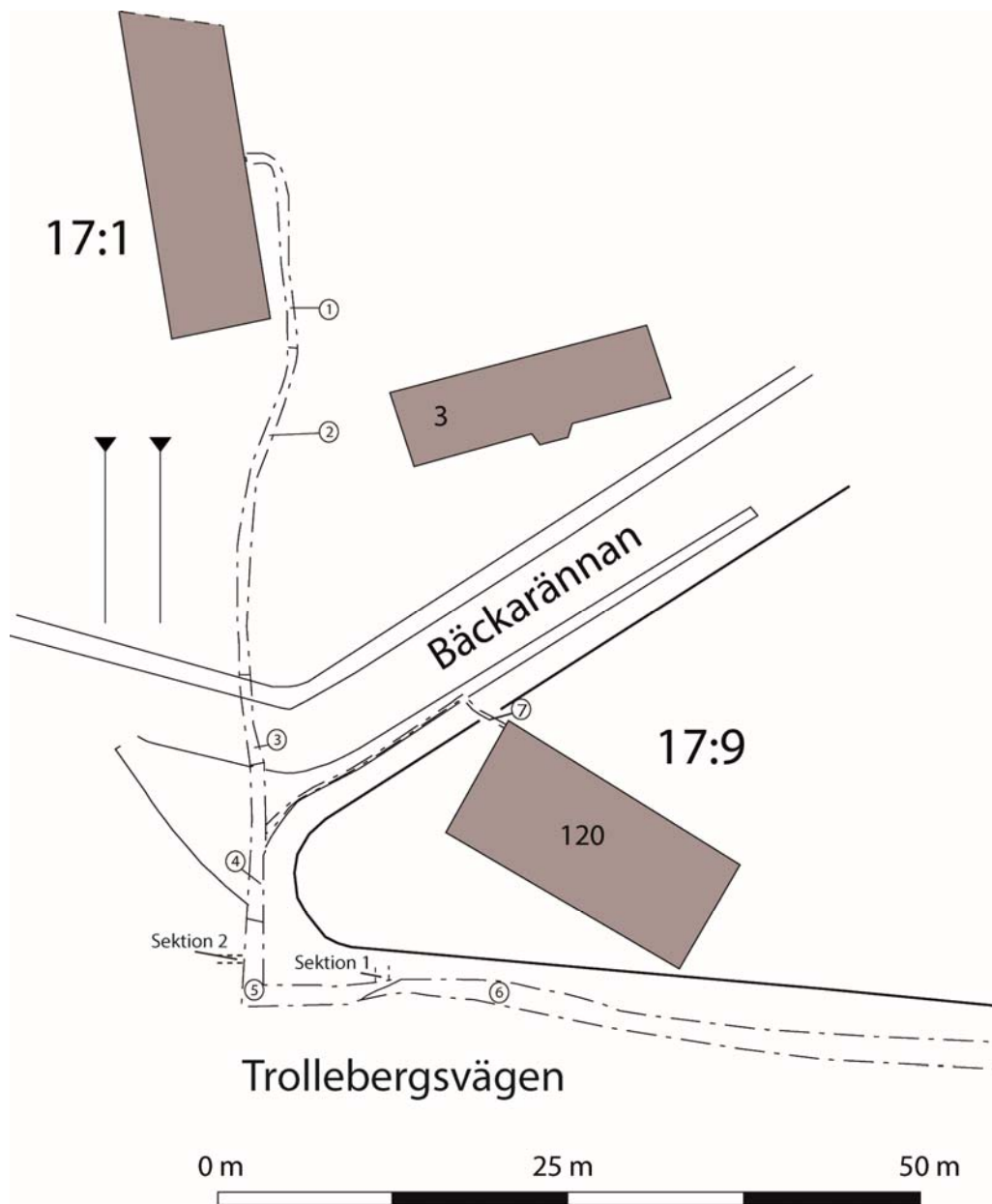
Figur 42. Fotografi över arbetet, taget från väster vid sydvästra hörnet av fastigheten 17:9 med Trollebergsvägen till höger. Fotografiet taget från söder.

Figur 43. Schaktet i den norra delen av undersökningsområdet, från Bäckerännen till skolan.

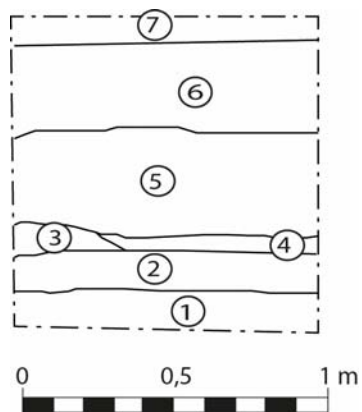

Figur 44. Sektion 1 mot norr enligt planritning. Sektionen bestod av morän i botten, däröver påträffades fossil markhorisont/fossilt odlingslager. Ovan det lagret framkom sedan ett slagglager som kan ha lagts som ett bärlager för en tidig väg. Resterande lager är olika uppfyllningslager i sand, omrörd lera, grus och sten.

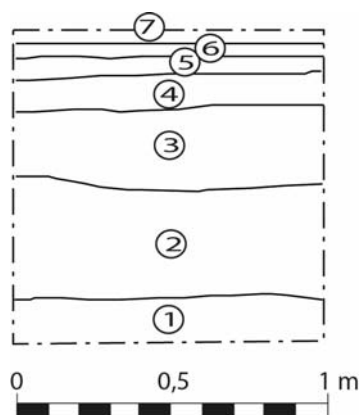
Figur 45. Detalj av planritning med sektioner inritade samt lagerbeskrivningar:

1. Schaktbredd 0,60 m, djup 0,50 m. Schaktbotten bestod av lerinblandad humus som var finkornig, fet, torr och kompakt. Kulturlagret bestod av omrörd jord som tillkommit då byggnaden byggdes. Ovanliggande lager bestod av matjord.
2. Matjord, schaktdjup 0,35-0,45 m.
3. Schaktbotten bestod av ljusbrun sand som tillkommit som uppfyllnadsmassor för att lägga ut gatan Bäckarännan.
4. Ljusbrun sand i schaktbotten. Återfyllningsmassor efter diverse rörnedläggningar.
5. Raseringslager i schaktbotten. Siltig lera med inslag av kalkbruk och tegel (gul och röd). Troligtvis kan lagret dateras till 1800-talsbebyggelsen.
6. Morän

Figur 46. Sektionsritning, sektion 1, norrsektion.

1. Morän, grå silt med brandgula utfällningar.
2. Brungrå humus med inslag av silt och lera. Finkornig, halvfet, torr och kompakt. Enstaka småsten och träkol. Fossil markhorisont eller fossil odlingsjord.
3. Gråbrun humös lera med inslag av slagg. Slagglager. Slaggen har möjligen lags ut i syfte som bärlager till en tidigare väg. Slaggen kommer troligtvis från 1800-talsbebyggelsen och smedjan.
4. Gul sandlins som lagts som utjämningslager.
5. Omrörd brungrå melerad lera blandad med humus. Koncentrationer av lera och grus. Träkol och lerfläckar var närvarande. Grovkornig, torr, mager och kompakt. Utjämningslager.
6. Som 5 men utan koncentrationer.
7. Makadam

Figur 47. Sektionsritning, sektion 2, västsektion

1. Siltig lera med inslag av kalkbruk och tegelbrockor (gula och röda). Rikligt med träkol och sten. Raseringslagret tolkas härröra från 1800-talsbebyggelsen på platsen.
2. Grå lera med inslag av silt. Träkol och tegel var närvarande. Utjämningslager som var finkornigt, fett, torrt och kompakt. Leran har förts på i syfte att jämna av ytan. Det kan ha fungerat som bärlager/uppfillningslager för vägen. Teglet var 0,12 m brett och 0,06 m djupt. Troligen sentida.
3. Ljusbrun sand. Uppfillningsmassor. Sentida.
4. Gråsvart Makadam. Bärlager.
5. Grå makadam. Bärlager.
6. Ljusgrå packad sand. Bärlager.
7. Cementplattor.

Sammanfattning

Ett schakt grävdes utmed Trollebergsvägen, från Rösträttsgatan i öster till där Värpinge Bygata tar vid i väster. Schaktet grävdes sedan vidare norrut mellan Trollebergsvägen och Bäckarännan, upp mot Hasselaskolan (Värpinge 17:1). Schaktet hade måtten 350 m

långt, 1,20 m brett (i den allra nordligaste delen var schaktet 0,50 m brett) och mellan 0,40 m – 1,00 m djupt (beroende på position i schaktet).

I den östra delen, fram till Värpinge by, grävdes schaktet ned till moränen på ett djup av ca 0,50 m. Ovan moränen påträffades en kulturlager, bestående av äldre markhorisont eller odlingsjord.

Tidsperiod: 131115-131203

Tidsåtgång: 5 h

Fältarkeolog: Nicklas Kronroth

Yta: ca 315 m²

Volym: ca 315 m³

Schakt: 350 m

Ritningar: 1 planritning, 2 sektionsritningar

Fynd: -

14 – 61000-298, Länsmansvägen, Dalby

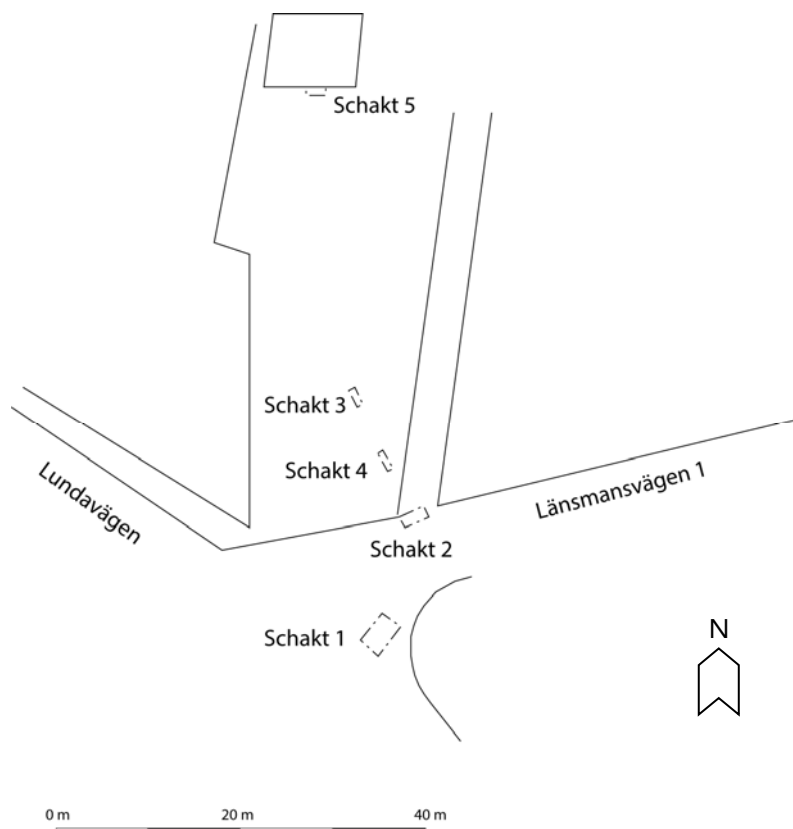
Fornlämningsmiljö

Dalby är beläget på en utlöpare av Romeleåsen, med Dalby kyrka och det norr om belägna klostret placerade på utlöparens sydvästra del. Dalby var ett betydelsefullt administrativt centrum för kungamakten och kyrkan under senare delen av 1000-talet. En kungsgård och kyrka uppfördes under 1000-talet (Wallin 1986 s 5). Kungsgården var belägen väster om kyrkan och har utifrån arkeologiska undersökningar tolkats vara sammankopplade (Cinthio 1983 s 91). Sven Estridsen placerade Egino som biskop i Dalby år 1060 och lär ha börjat bygga kyrkan. Egino flyttade sedermera till Lund år 1066, då biskop Henrik dog. Egino lät förordna ett konvent, brödraskap av präster, i Dalby. Konventet tillhörde i det tidigaste skedet benediktinerorden (Lorenzen 1929 s 9; Cinthio 1989 s 19). Konventet kom senare att organiseras till en augustinerkorherrstiftelse, under den första delen av 1100-talet (Cinthio 1989 s 22f). På grundval av kungliga förläningar kom Dalby kloster att bli det rikaste i stiftet. Efter reformationen tilläts bröderna bo kvar i klostret, dock minskade aktiviteterna efterhand och byggnaderna förföll mer och mer. År 1541 genomfördes en fullständig sekularisering då den siste prosten dog. Klosterbyggnaderna övertogs efterhand av den kungsgård som bildats av klostret jordegendomar efter reformationen. Dalby kungsgård kom i den svenska kronans ägo efter freden i Roskilde år 1658, och blev då kungligt stuteri. Rester efter den västra klosterlängan finns bevarade i dagens byggnad på platsen.

Aktuell arkeologisk undersökning utfördes norr om kungsgården och klostret i bytomten Dalby 40:1. Under tidigare undersökningar i området har medeltida kulturlager och fynd påträffats.

Figur 48. Schakt 1, med Dalby kyrka i bakgrunden.

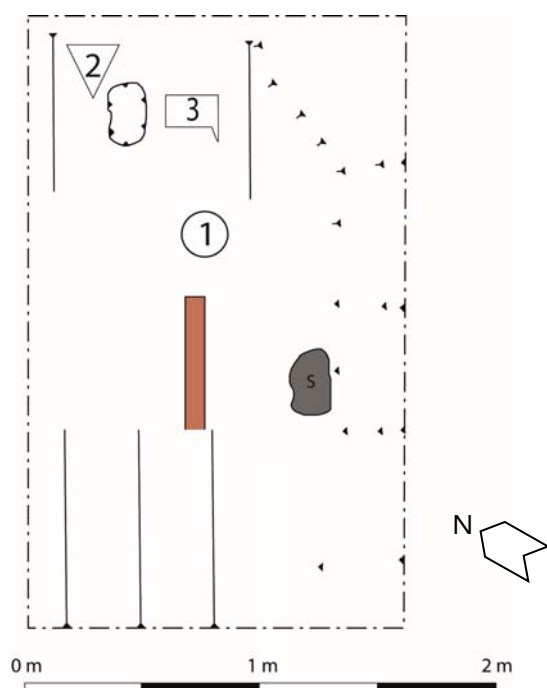
Figur 49. Planritning över schaktningsarbetena i Dalby på Länsmansvägen.

Genomförande och resultat.

Med anledning av att Krafringen Nät AB schaktade för nedläggning av gasledning utfördes en arkeologisk förundersökning på Länsmansvägen 1 i Dalby. Två schakt grävdes i Länsmansvägen och ytterligare tre schakt grävdes på tomten.

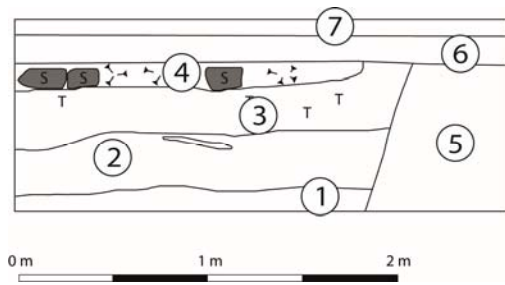
Schakt 1

Schaktet grävdes i Länsmansvägens västliga del. Det grävdes ned till ett djup av maximalt 1,50 m och vad som tolkats som morän. Det framkom äldre kulturlager på ett djup av 0,90 m. Lagret tolkades som ett marklager, möjligen en gårdsplan. Högre upp framkom bärlager och kullersten till en tidigare gata. Inga fynd påträffades men dateringen är troligen 1900-tal, då det låg högt upp och alldeles under nuvarande bärlager. Ett stolphål/negativt avtryck efter stenlyft samt en större sten, ca 0,20 m i diameter, påträffades i schaktbotten.

Figur 50. Planritning över schakt 1. Lagerbeskrivning:

1. Nästanmorän. Grå sandig lera med utfällningar. Homogent lager utan inblandning.
2. Fyllningslager. Grå humös lera med inslag av sand.
3. Stolphål/negativt avtryck efter sten. Stolphålet/avtrycket var 0,20 m x 0,13 m x 0,10 m (längd, bredd, djup). Det hade skarp nedgrävningskant, jämnt sluttande sida, mjuk bottenkant och plan botten. Stolphålet/avtrycket kunde inte knytas till andra stolphål.

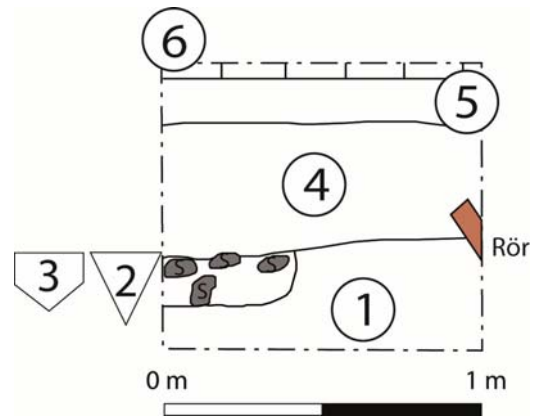

Figur 51. Schakt 1. Södersektion. Lagerbeskrivning:

1. Grå sandig lera med utfällningar. Homogent lager utan inblandning. Nästanmorän.
2. Grå brun lerig humus med inblandning av grus. Det framkom mycket utfällningar, enstaka småsten och tegelkross samt en sandlins. Lagret var finkornigt, fett, kompakt och fuktigt. Yta som stått öppen under medeltid och ackumulerats över tid på platsen.
3. Brungrå lerig humus med inslag av grus och sand. Finkornigt, torr, mager och kompakt. Det påträffades enstaka tegelbrockor (röda), annars var tegelkross närvarande och träkol enstaka. Bärlager till en stenläggning.
4. Grå humös sand med inslag av grus och sand. Finkornigt, torr, mager och kompakt. Det låg sten längs med hela lagret (3 stenar föll ned, se de negativa avtrycken i ritningen ovan). Stenen tolkas som kullersten i en tidigare gata.
5. Sand som använts i återfyllnaden efter tidigare gasledning.
6. 0/90 sten blandat med sten och humusjord har lagts i syfte att bära upp asfalten.
7. Asfalt.

Figur 52. Schakt 1, östsektionen samt plan. Stolphålet är beläget i den nedre delen av fotografiet.

Figur 53.

Till vänster: Schakt 2 med Länsmansvägen 1 i bakgrunden.

Till höger: Schakt 2, norrsektion. Lagerbeskrivning:

1. Morän.

2. Mörkgrå lera som var finkornig, fet, torr och kompakt. Enstaka träkol och bränd lera, sten var närvarande. Lagret är skuret mot sydväst, det fortsätter inte in i nästa sektionvägg. Fyllningslager i en ränna som löpt i nordsydlig riktning. Det fanns inget tegel i fyllningen vilket skulle kunna innebära en medeltida datering.

3. Nedgrävning som var 0,40 m bred och 0,20 m djup. Nedgrävningens kanten var skarp, sidan vertikal och botten plan. Nedgrävningen tolkas som ränna, som skulle kunna vara en medeltida tomträna.

4. Brun humös lera som var finkornig, fet, torr och kompakt. Träkol, tegelkross, brändlera och kalkfläckar var närvarande. Omrörd kulturjord som återdeponerats efter rörnredgrävning som löpte längs den norra sidan.

5. Sten 0/90, har lagts ut i syfte som bärlager. Sentida.

6. Plattor. Sentida

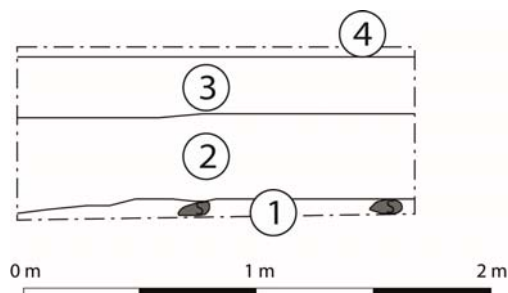
Schakt 2

Schaktet grävdes i vägen alldeles utanför fastigheten. Ett kulturlager i form av fyllningslager i en ränna påträffades på ett djup av 0,80 m. Rännan kan möjligen markera en tomtränns som låg i nord-sydlig riktning. Det gick inte att följa rännan i plan då tidigare rörnredläggning stört äldre lämningar.

Schakt 3

Schaktet grävdes i gräsmattan på tomten. Jorden bestod i huvudsak av matjord men ett lerlager, som skulle kunna utgöra ett raserat lergolv, påträffades på ett djup av 0,65 m. Kulturlagret innehöll bland annat kalkfläckar, träkol och tegelkross. Ett par lite större

tegelbrockor och sten förekom även. Av tegelresterna att döma ska lagret tolkas som efterreformatoriskt.

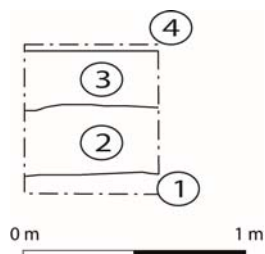

Figur 54. Schakt 3, västsektion. Lagerbeskrivning:

1. Beige lera som var finkornig, halvfet, torr och kompakt. Kalkfläckar, träkol, tegelkross var närvarande. Raserat lergolv.
2. Brun humus med svag skiftning i matjordslagret. Inslag av tegel, glas och spik. Äldre matjordslager.
3. Brun humus. Matjord.
4. Gräs.

Schakt 4

Schaktet grävdes endast ett par meter söder om schakt 3 och liksom lagerföljden i det lagret bestod massorna av matjord, men även raseringslagret gick att följa genom detta schakt.

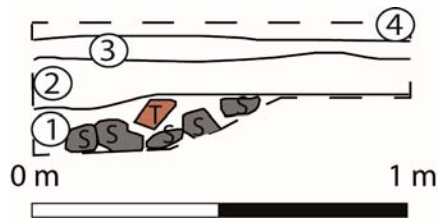

Figur 55. Schakt 4, norrsektion. Lagerbeskrivning:

1. Ljusbrun lera med inslag av tegel och sten. Rikligt med tegelbrockor och småsten (0,10 m i diameter). Raserat hus som röjts av.
2. Äldre Matjord.
3. Matjord.
4. Gräs.

Schakt 5

Schaktet togs upp invid huset på tomten. Det grävdes endast ned till 0,37 m mot söder och 0,20 m intill huset. Lagren bestod av bärlager och singel högst upp. Ett lager med mycket sten framkom längst ned, stenarna tolkas som raserad mur eller möjligtvis syll till ett tidigare hus på platsen.

Figur 56. Schakt 5, västsektion. Lagerbeskrivning:

1. Raseringslager. Sandinblandad lera med sten. Troligtvis är det en mur eller liknande som löpt i västöstlig riktning. Stenen var relativt liten och låg ca 0,40 m från husväggen. Muren kan ha omgett huset tidigare.
2. Utjämningslager. Lera med inslag av sand och humus. Fin-grovkornig, torr, mager och kompakt. Utjämningslager över muren har lagts i syfte att jämna av ytan.
3. Bärlager. Brun humus med inslag av grus och lera.
4. Grus/singel

Sammanfattning

I schakt 1 framkom ett kulturlager som tolkats som ett marklager, möjligen gårdsplan eller liknande. Ett äldre kulturlager i schakt 2 påträffades på ett djup av 0,80 m i form av fyllningslager i en ränna. Rännan skulle kunna vara en tidigare tomtgräns i nord-sydlig riktning. Ett lerlager, som skulle kunna utgöra ett raserat efterreformatiskt lergolv, påträffades i schakt 3 och 4. Mycket sten framkom längst ned i schakt 5, stenarna tolkas som en raserad mur eller möjligtvis syll till ett tidigare hus på platsen.

Tidsperiod: 131029-131031

Tidsåtgång: 6 h

Fältarkeolog: Nicklas Kronroth

Yta: 11 m²

Volym: 9 m³

Schakt: 12 löpmeter

Ritningar: 1 plan i skala 1:400, 1 planritning i skala 1:20, 6 sektionsritningar i skala 1:20

Tillvaratagna fynd: -

Slutsatser

Kulturen föreslår att markarbetena i samband med fjärrvärmenedläggningar, nyinstallation, äldre lagningar och anslutningar av fjärrvärme, samt gas även fortsättningsvis ska stå under antikvarisk kontroll. Idag finns fungerande och upparbetade rutiner som innebär att Krafringen Nät AB översänder erforderligt ritningsunderlag inför varje enskilt markingrepp till Kulturen och via vald entreprenör meddelas start för arbetena. Ingrepp i samband med fjärrvärmearbeten sker återkommande inom Lunds medeltida stadsområde och i de övriga medeltida byarna i Lunds kommun. Huvuddelen av dessa sker i anslutning till äldre ledningsdragningar och ställvis kommer endast äldre, omgrävda kulturlager och fyllnadsmassor påträffas, varför det inte kan anses påkallat med en arkeologisk intensivundersökning inför varje ingrepp. Dock är den specifika kunskapen

om fornlämningsituationen vid varje ingreppspunkt inte alltid klarlagd varvid det i förväg kan vara svårt att avskrika behovet av arkeologisk kontroll och dokumentation.

Sammanfattning

Kulturen i Lund har delgivits information om 14 schaktningsarbeten för fjärrvärme/-gas utförda av Kraftringen AB med Länsstyrelsens löpande tillstånd under 2012-03-22-2013-12-31. Tillståndet omfattade ingrepp i Lunds medeltida stad samt bytomter i Lunds kommun.

Dokumentationen av schaktningarna för fjärrvärme har bland annat bidragit till kunskap om kulturlagerstatusen och omfattningen av urschaktningarna i Lunds stad, samt i flera byar inom Lunds kommun. I elva ärenden där antikvariska insatser genomförts av Kulturen har intakta medeltida kulturlager berörts av ingreppen. Dessa var Stora Tomegatan 27, Mårtenstorget 7, Mårtenstorget 5, Gyllenkroksallé, Svartbrödersgatan, Rådshuset, Stora Södergatan 61-67, Paradisgatan/Kyrkogatan, Revingegatan 2 och 4, Trollebergsvägen i Värpinge och Länsmansvägen 1 i Dalby.

I tre ärenden, på Stora Fiskaregatan 10, Tomegapsgatan 32 och Östratornsvägen 38 berördes endast sentida kulturlager. Detta beror dels på att schaktningarna i många fall varit ytliga, dels på att tidigare schaktningsarbeten har förstört äldre kulturlager. Delar av de aktuella utschaktade ytorna befinner sig inom området för befintliga rörschakt. Den antikvariska bevakningen och den dialog som förts mellan antikvarisk personal och exploatör i samband med grävningarna gör att ingreppen blir mindre omfattande än vad som annars kunde ha varit fallet. Dokumentationen av schaktningarna för fjärrvärme har bidragit till värdefull kunskap om kulturlagrens bevarandestatus och omfattningen av tidigare urschaktningar i fornlämning RAÄ 73, Lunds medeltida stadsområde. Iakttagelserna förs in på Kulturens Stads-GIS som är under uppbyggnad.

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens beslut, dnr	431-7469-12	Fornlämning nr/art	73:1, 40:1, 156
Socken/stad	Lund, Dalby, Värpinge	Kulturens projektnummer	61000-214
Landskap	Skåne	Län	Skåne
Kommun	Lund	Trakt/kvarter/fastighet	Lunds stad
Typ av exploatering	Fjärrvärme, gas		
Uppdragsgivare	Kraftringen nät AB		
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning		
Ansvarig institution	Kulturen i Lund		
Fältarbetsledare	Ivan Balic, Gertie Ericsson, Aja Guldåker, Niclas Kronroth		
Övrig personal	-		
Fältarbetstid	2012-03-22 – 2013-12-31		
Fälttid			
Arkeolog	82 h		
Maskin	-		
Undersökningens omfattning			
Yta	732 m ²		
Kubik	895 m ³		
Schaktmeter	-		
Kostnad för arkeologi			
Fältarbete	56 250 SEK		
Rapport	63 150 SEK		
Analys	-		
Övrigt	-		
Summa:	119 400 SEK		
Kostnad övrigt			
Maskiner	-		
Bodar	-		
Övrigt	-		
Summa	-		
Summa, faktisk	119 400 SEK		
Summa, beslutad	Enligt löpande kostnad		
Fyndmaterial (förvaring m.m)	KM 94098:1-5, Stora Södergatan 61-67, KM 95298:1-2 Svartbrödersgatan. Förvaras efter beslut om fyndfördelning på Kulturens magasin Diabasen		
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv, under fastighetsbeteckningen		
Ritningar, dokumentation	28 plan- och sektionsritningar		
Foto	122 digitala fotografier		
Analys	-		
Övriga upplysningar	-		

Referenser

- André, A & Högstedt, C. 1990. Kartornas Lund. 1580-talet till 1950. Gamla Lund Förening för Bevarande av stadens minnen. Årskrift 72. Lund.
- Andrén, A 1984: Lund. Tomtindelning, ägostruktur sockenbildning. RAÄ & SHM rapport. Medeltidsstaden 56.
- Bevaringskommittén. 1981. Lunds stadskärna. Bevaringsprogram. Clemens och Drottens rote. Lund.
- Bevaringskommittén 1983. Lunds stadskärna. Bevaringsprogrammet. Krafts rote. Lund.
- Bevaringskommittén 1996. Lund utanför vallarna Del II. Bevaringsprogrammet. Lund.
- Bevaringskommittén. 1991. Lund utanför vallarna. Bevaringsprogram. Del 1.
- Bevaringskommittén. 2002. Byar i Lunds kommun 1. Stora Råby och Värpinge. Bevaringsprogram. Del 1. Lund.
- Blomqvist, R. 1951. Lunds historia 1. Medeltiden. Lund.
- Cinthio, Erik 1983: Dalby kungsgård: medeltidsarkeologin som historisk vetenskap. Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens årsbok 1983. Stockholm.
- Cinthio, E. 1989. Benedikter, augustiner och korherrar. Skånes hembygdsförbunds Årsbok 1987/88.
- Eriksdotter, G. 1994. Stortorget. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 7*. Lund.
- Gardelin, Gunilla. 2007. *Dalbyvägen, Östra Mårtensgatan, Östra Vallgatan i Lund. Arkeologisk förundersökning 2006*. Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 232. Lund.
- Guldåker, A. 2011. Kv Sankt Botulf. Arkeologisk förundersökning 2011. *Arkeologiska rapporter från Lund, nr 375*. Lund.
- Johansson Hervén, Conny. 2001. *Mårtensstorget i Lund. Arkeologisk undersökning 1997. En kulturhistorisk redogörelse*. Arkeologiska rapporter från Lund, nr 21. Lund.
- Karlsson, Bengt 2002. *Mårtensstorget i våra hjärtan*. Lund.
- Karlsson, M. 2004. Kv Myntet 29, Lund. Arkeologisk förundersökning 2002-2003. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 118*. Lund.
- Lorenzen, V. 1928/1929. De danske Augustinerklostres Bygningshistorie (De danske Klostres Bygningshistorie 9), København.
- Wallin, L. 1986. Kvarteret Kloster i Dalby. Medeltida och eftermedeltida byggnadslämningar. RAÄ & SHM rapport UV 1985:15.

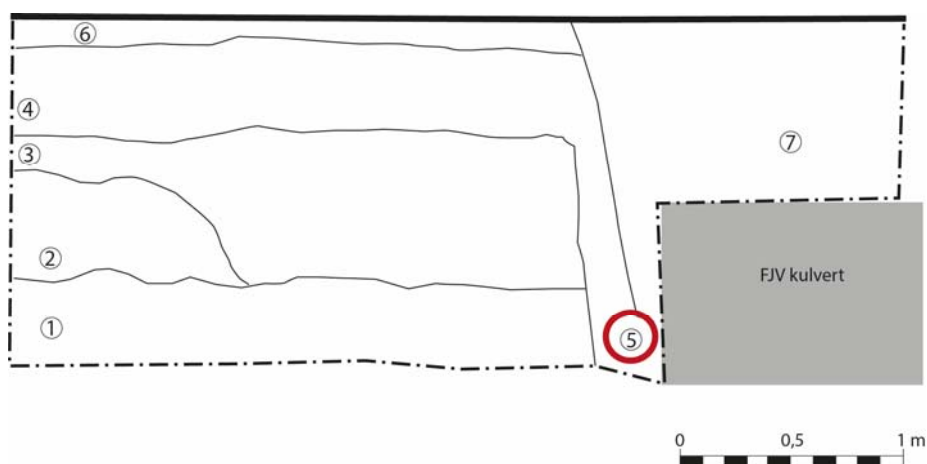
Bilagor

1. Stora Södergatan 61-67. Planritning
 - Sektion A
 - Sektion B
 - Sektion C
 - Sektion D
 - Sektion E
2. Fyndförteckning

Bilaga 1. Stora Södergatan 61-67. Planritning

Sektion A, mot norr

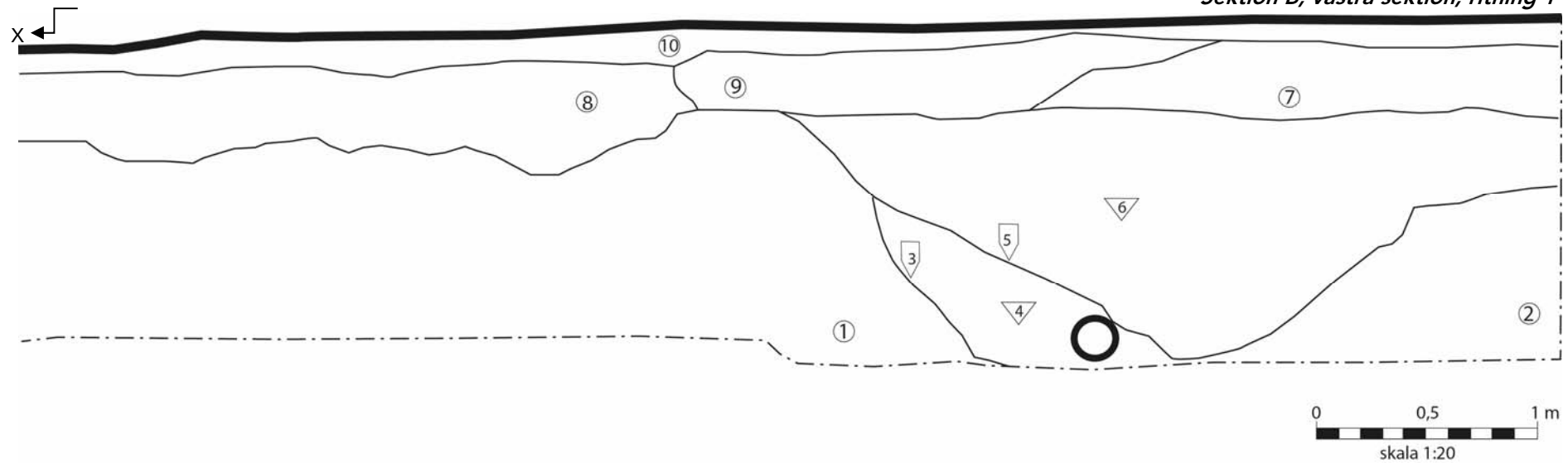

Lagerbeskrivningar:

1. Gråbrun, fet lera, något fuktig, finkornig med inslag av träkolbitar, enstaka djurben och med en grusinblandning. Relativt kompakt men lätt att dela på. Tegel. Utjämningslager för gata.
2. Brungrå, fet lera, något fuktig, finkornig med inslag av träkolbitar, enstaka djurben och med en grusinblandning. Relativt kompakt men lätt att dela på. Tegel. Utjämningslager för gata.
3. Gråbrun, fet lera, något fuktig, finkornig med inslag av träkolbitar, enstaka djurben och med en grusinblandning. Relativt kompakt men lätt att dela på. Porslin. Utjämningslager för gata.
4. Grus, torrt, poröst men packat. Elkabel. Utjämning och fyllning i dräneringsschakt.
5. Dränering, troligen för fjärrvärme.
6. Bärlager av makadam för asfaltbeläggning.
7. Grus ovanpå fjärrvärmekulvert.

Sektion B, Ritning 2

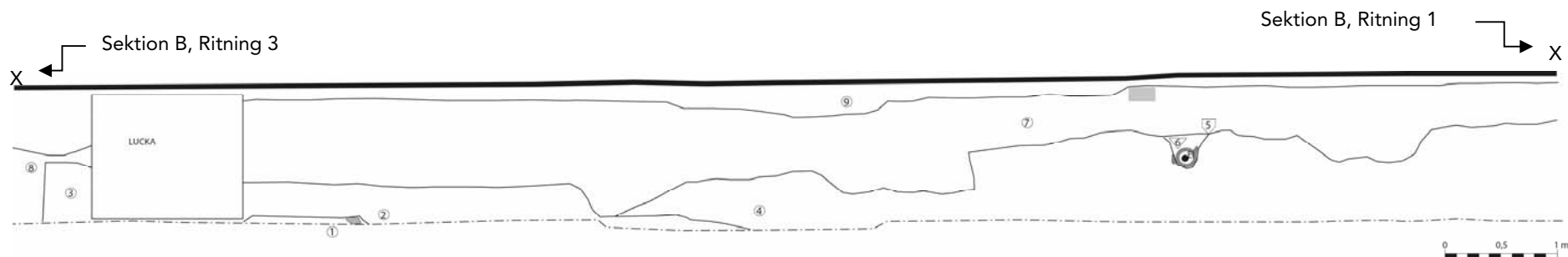
Sektion B, västra sektion, ritning 1

Lagerbeskrivning:

1. Gråbrun fet lera, något fuktig, finkornig med inslag av träkol, enstaka djurben. Fuktigt till torrt. Grusinblandning, relativt kompakt men lätt att dela. Inslag av tegel. Utan horisonter i lagret. Fynd av grönglaserat yngre rödgods. Utjämningslager för gata, troligen 1600-1700-tal.
2. Som (1).
3. Nedgrävning för cementrör.
4. Brun lera med inslag av grus och sten. Torrt, något grovkornigt och relativt löst. Fyllning i nedgrävning.
5. Nedgrävning.
6. Ljust grus med jordblandning. Torrt, relativt magert och poröst. Fyllning i nedgrävning.
7. Grus. Torrt, magert, poröst. Bärlager.
8. Grus. Torrt, magert, poröst. Bärlager.
9. Grus och makadam. Torrt, magert, poröst. Bärlager.
10. Grus och makadam. Torrt, magert, poröst. Bärlager.

Sektion B, västra sektion, ritning 2

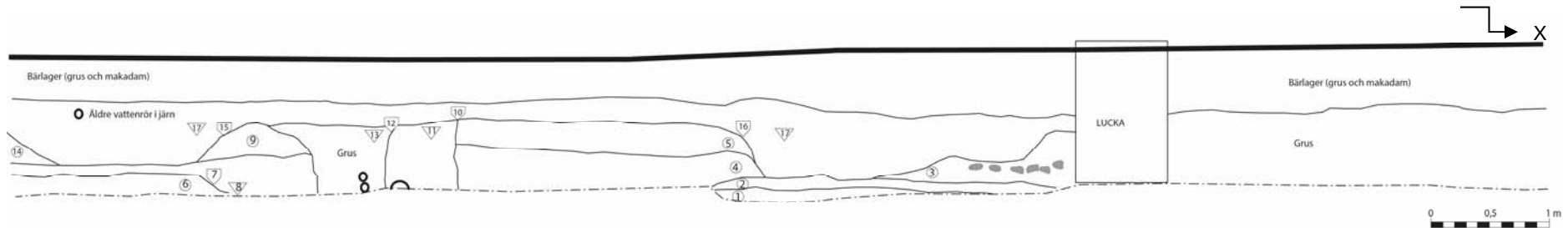

Lagerbeskrivningar:

1. Område med tegel, sten, kalkbruk, gulbrun fet lera. Inslag av träkol. Relativt kompakt men med lösa bitar. Något fuktigt. Finkornigt till något grövre. Murrester som även syntes i plan.
2. Gulbrunrå, fet lera. Kompakt och något fuktig och finkornig med inslag av tegelkross, kalk och träkol samt småsten. Uppfyllnad i vägbana.
3. Som (2).
4. Gråbrun fet lera, något fuktig, finkornig med inslag av träkol, enstaka djurben. Fuktigt till torrt. Grusinblandning, relativt kompakt men lätt att dela. Inslag av tegel. Utan horisonter i lagret. Fynd av grönglaserat yngre rödgods. Utjämningslager för gata, troligen 1600-1700-tal. Samma som (1).
5. Nedgrävning för elkabel.
6. Gulbrun, fet, finkornig lera med sten. Kompakt och torrt. Fyllning i kabelschakt.
7. Grovkornigt brunt poröst men packat grus. Utfyllning samt bärlager för vägbana.
8. Som (7) men med makadam också.

Sektion B, västra sektion, ritning 3

Sektion B, Ritning 2

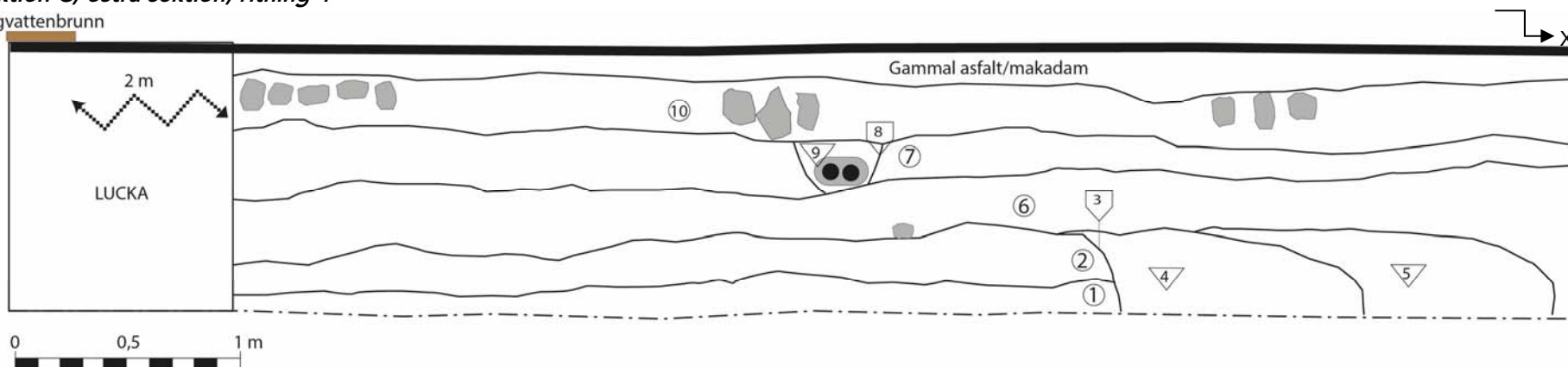
Lagerbeskrivning:

1. Grå, fet, kompakt, torr lera. Finkornig med inslag av träkol, tegelkross, djurben. Utjämningslager för äldre vägbana.
2. Brun, fet, finkornig, torr lera med gödslig karaktär. Något kompakt. Smutslager på äldre gatunivå.
3. Gråbrungul, fet finkornig, relativt torr och kompakt lera med stenläggning. Gatubeläggning med sättlera, delvis omrört längst upp i kulturlagret.
4. Gulbrun, fet, kompakt och torr lera. Finkornig till något grövre. Inslag av träkol och tegel. Möjligen samma kulturlager som (3, 4 och 8).
5. Brungrå, fet, torr, finkornig och något kompakt lera med enstaka träkolsbitar och småsten. Utjämningslager.
6. Svartbrun fet och något fuktig lera med inslag av träkol, sot och aska. Finkornigt och relativt kompakt. Brandlager.
7. Nedgrävning alternativt svacka eller ojämnheter i äldre vägbana.
8. Gulbrun, fet, kompakt och torr lera med steninslag. Finkornig till något grövre. Inslag av träkol och tegel. Möjligen samma kulturlager som (3-4), vägbana. Fyllning i svacka.
9. Brungrå, fet, finkornig lera med enstaka träkolsbitar och småsten. Torr. Utjämningslager.
10. Nedgrävning för avlopp.
11. Gråbrungul lera med inslag av makadam och grus. Torrt och grovkornigt. Fyllning i avloppsschakt.
12. Nedgrävning för nytt vatten samt äldre vattenledning.
13. Grus. Fyllning i rörschakt.
14. Grusinblandad brun relativt porös, torr och grovkornig lera. Utjämningslager ovanpå sten (8).
15. Nedgrävning för äldre vattenrör.
16. Nedgrävning, möjligen för äldre rör som tagits bort.
17. Grus. Fyllning i rörschakt.

Sektion C, östra sektion, ritning 4

Dagvattenbrunn

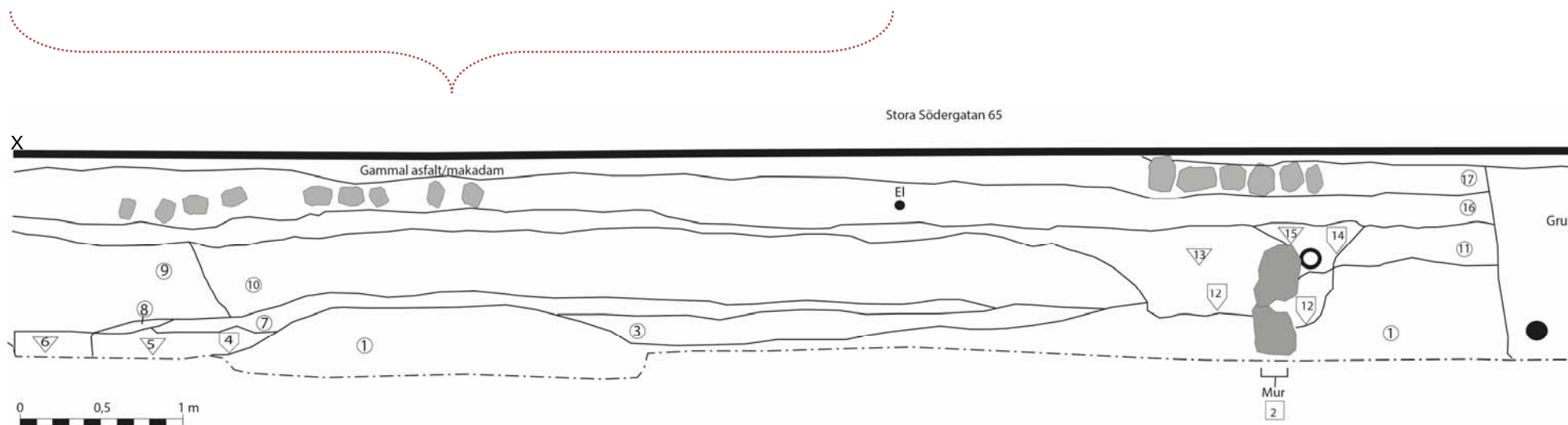
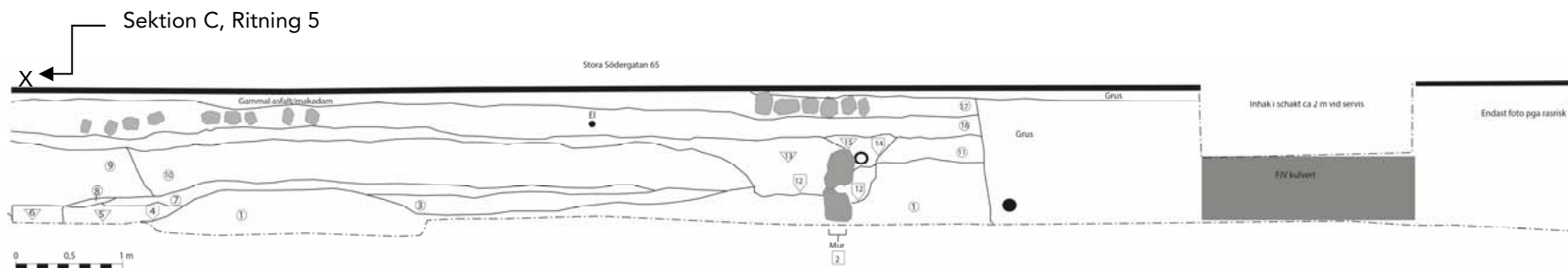
Sektion C, Ritning 5

Lagerbeskrivning:

1. Gulbrun, torr och kompakt moränlera.
2. Som (1) men mer porös med viss inblandning av sten, tegelbitar. Utjämningslager. Infiltration av (6).
3. Nedgrävning, möjligen äldre rörschakt.
4. Blågrå, fet, torr, finkornig och kompakt lera med inslag av bränd lera och kalkprickar. Möjligen fyllning i äldre rörschakt.
5. Som (1) men mer porös med viss inblandning av sten, tegelbitar. Utjämningslager. Infiltration av (6).
6. Brun, relativt fet lera med finkornigt grus. Relativt kompakt och torrt med inslag av tegelbitar, sten, kalkbitar och träkol. Utjämningslager.
7. Grus och småsten, väl packat men lätt att dela. Något grovkornigt. Bärlager för stenläggning.
8. Nedgrävning för elkablar.
9. Grus. Fyllning i kabelschakt.
10. Stenläggning i grus.

Sektion C, östra sektion, ritning 5

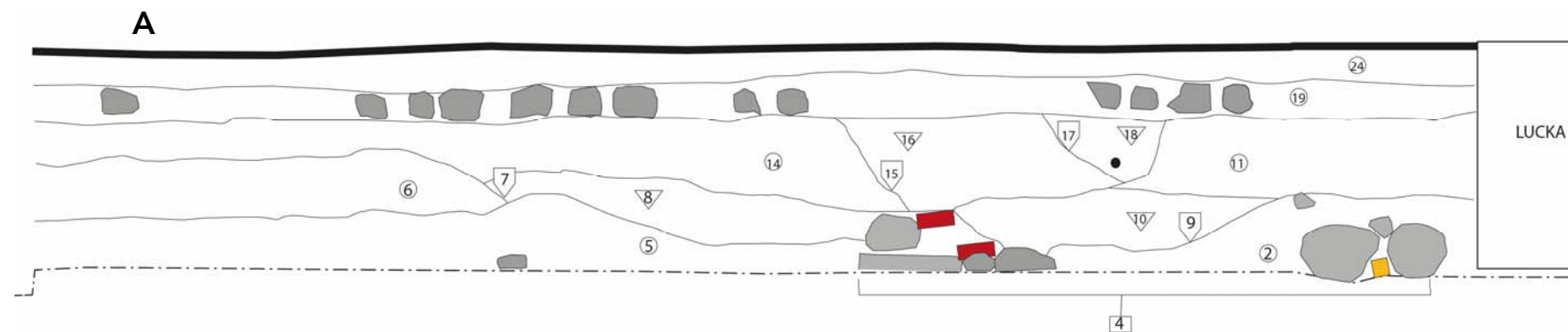
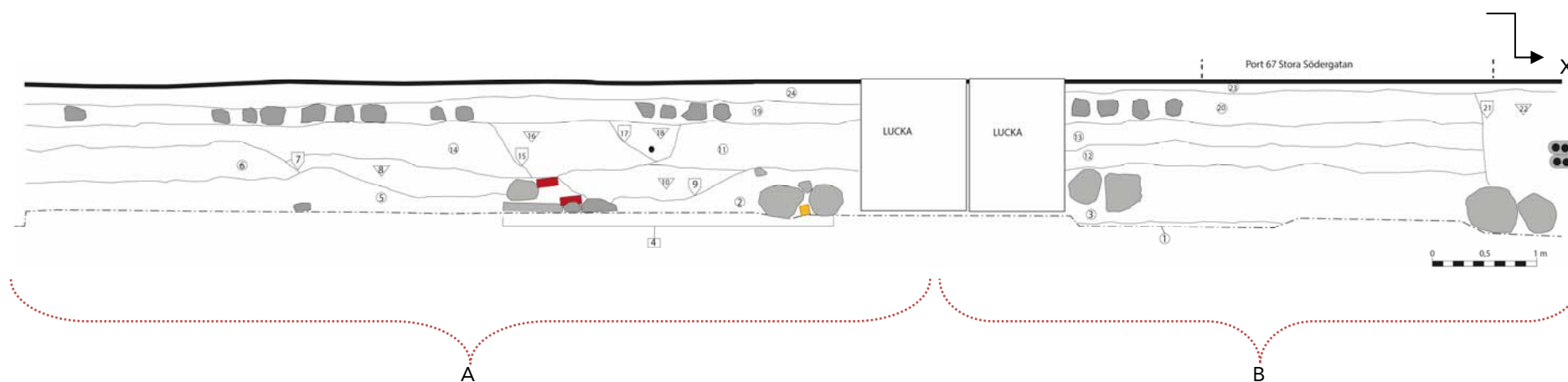
Lagerbeskrivningar nästa sida

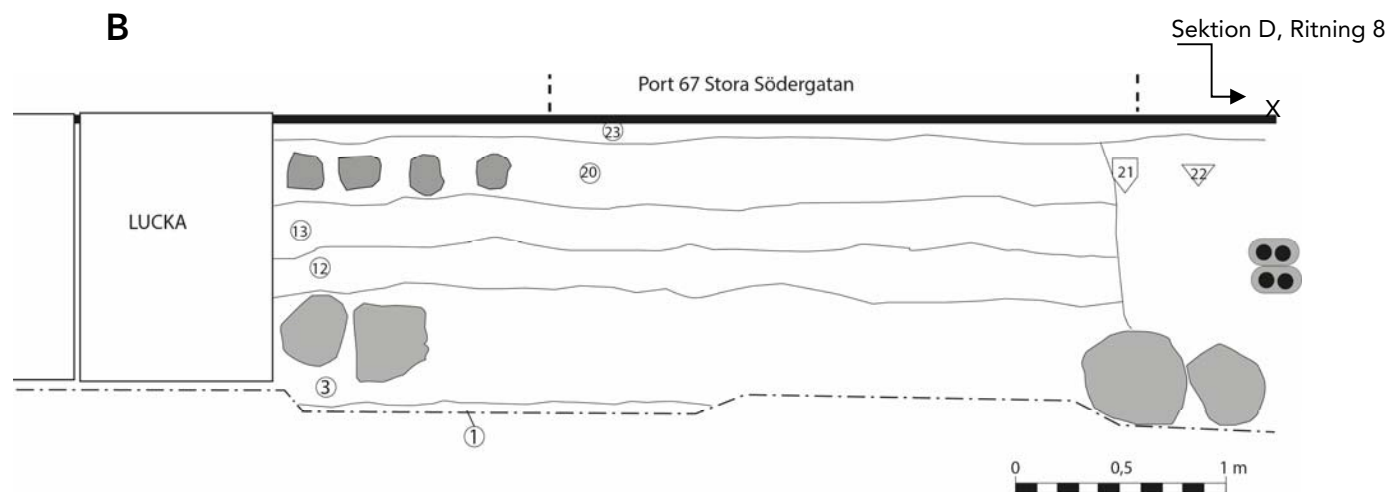
Lagerbeskrivning Sektion C, ritning 5:

1. Blågrå, finkornig, fet, torr till något fuktig lera. Inslag av tegel, kalkbruk och trä. Uppfyllning av vägbana, dock en tidig sådan. Ev 1600-tal med tanke på teglet.
2. Konstruktion av gråsten som blivit störda i samband med yngre nedgrävningar (12 och 14). Möjligen har tomtgränserna tidigare gått längre västerut och att muren är en del av en tomtgräns.
3. Gul, kompakt moränlera som är uppluckrad och påförd. Utjämning av svacka.
4. Nedgrävning alternativt naturlig svackkant.
5. Gul, kompakt moränlera som är uppluckrad och påförd. Utjämning av svacka.
6. Blågrå, finkornig, fet, torr till något fuktig lera. Inslag av tegel, kalkbruk och trä. Uppfyllning av vägbana, dock en tidig sådan. Ev 1600-tal med tanke på teglet.
7. Brun, grusinblandad lera, något grovkornig och något fuktig. Poröst bärlager eller äldre gårdsplan tillhörande tomt.
8. Heterogent kulturlager med tegelkross, sten, grus, lera, småsten och kalkbruk. Kant på gårdsplan.
9. Brun, relativt fet lera med finkornigt grus. Relativt kompakt och torrt med inslag av tegelbitar, sten, kalkbitar och träkol. Utjämningslager. Samma som (6) ritning 4.
10. Blandat kulturlager med tegelkross, sten, grus, lera, småsten och kalkbruk. Utjämning av terräng.
11. Gulbrun lerinblandat grus med inslag av småsten. Utjämning av terräng.
12. Plundringsgrop av mur (2).
13. Brun, fet, kompakt och finkornig lera. Fyllning i plundringsgropen.
14. Nedgrävning för gasledning.
15. Grus och småsten. Fyllning i gasrörsschakt.
16. Grus och makadam samt delvis äldre gatubeläggning och en elkabel.
17. Gammal asfalt, samt äldre gatubeläggning av sten.

Sektion D, östra sektion, ritning 6 och 7

Sektion D, Ritning 8

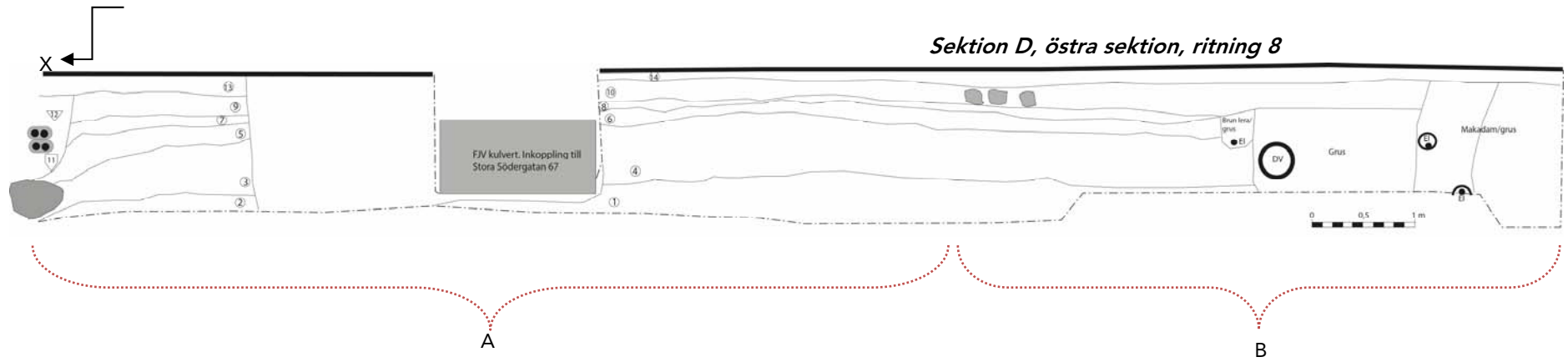

Lagerbeskrivningar, Sektion D, östra sektion, ritning 6 och 7:

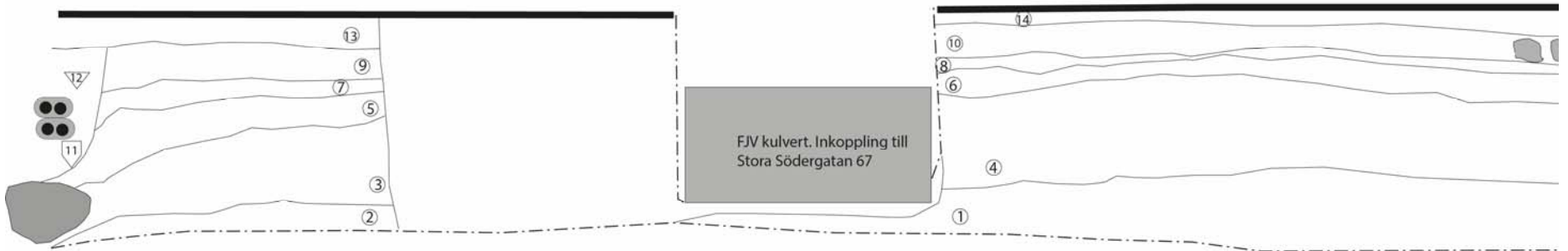
1. Gråsvart, fet, finkorniglera. Torr med inslag av sot, träkol. Samma kulturlager som (5). Äldre markhorisont.
2. Stora syllstenar i lös, poröst kalkbruk, takpannor och tegelstenar (ej storstenstegel). Raseringslager. Samma som (3).
3. Stora syllstenar i lös, poröst kalkbruk, takpannor och tegelstenar (ej storstenstegel). Raseringslager. Samma som (2).
4. Stenkonstruktion. Murar av gråsten samt tegelbrockor av röda och gula tegelstenar samt kalkbruk. Cirka 4 meter mellan murarna, vilket kan tyda på att det stått en byggnad med gaveln ut mot gatan. Datering troligen 1700-tal.
5. Gråsvart, fet, finkorniglera. Torr med inslag av sot, träkol. Samma kulturlager som (1). Äldre markhorisont.
6. Brun, fet, finkornig lera. Mycket kompakt och torr med inslag av tegel, kalkbruk och enstaka träkol. Keramik av typen yngre rödgods. Påfört utjämningslager.
7. Nedgrävning för plundring av mur.
8. Brunsvart, fet, kompakt och finkornig lera med inslag träkol, lite sot, enstaka tegel och kalkbruk. Keramik av typen yngre rödgods. Fyllning i plundringsschakt.
9. Nedgrävning för plundring av mur.
10. Brun, fet, något kompakt och finkornig lera med matjordskaraktär. Enstaka sten. Fyllning i plundringsschakt.

11. Raseringslager med syllsten och gult/rött tegel, stora ansamlingar även i plan. Skuret i väst av modern störning med grusfyllning. Troligen har en byggnad rivits och raseringsmassorna lämnades kvar för att fylla upp terrängen i området.
12. Svartbrun lera med grusinblandning med inslag av tegelkross och kalkbruk. Mycket träkol och sot i skikt. Poröst till något kompakt. Raseringslager med brandlagerkaraktär.
13. Brunsvart kompakt lera med grusinblandning. Torrt med inslag av tegelkross, kalkbruk och sten. Utjämningslager.
14. Svartbrun lera, något grovkornig, torr och kompakt. Inslag av sot, träkolsmåsten, kalkbruk och tegelkross. Utjämningslager.
15. Nedgrävning, möjligen en äldre rörgrav vars rör tagits bort.
16. Fyllning av Mycket fuktig lerinblandad sand. Något grovkornig med inslag av träkol, sot och enstaka tegel samt kalkbruk. Fynd av keramik av typen yngre rödgods.
17. Nedgrävning för gasrör.
18. Fyllning av sand och lera. Torrt, något grovkornigt, något fet och något kompakt.
19. Äldre gatubeläggning med grus och gatsten.
20. Som (19).
21. Nedgrävning för kabel, fiber i skyddskåpa.
22. Fyllning av grus. Torrt, poröst och magert. Något grovkornigt.
23. Gammal asfalt och bärlager.
24. Gammal asfalt och bärlager.

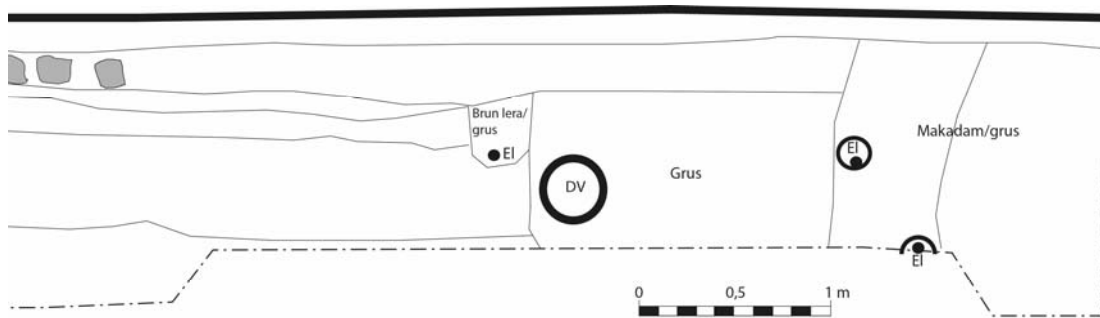
Sektion D, Ritning 6 och 7

A

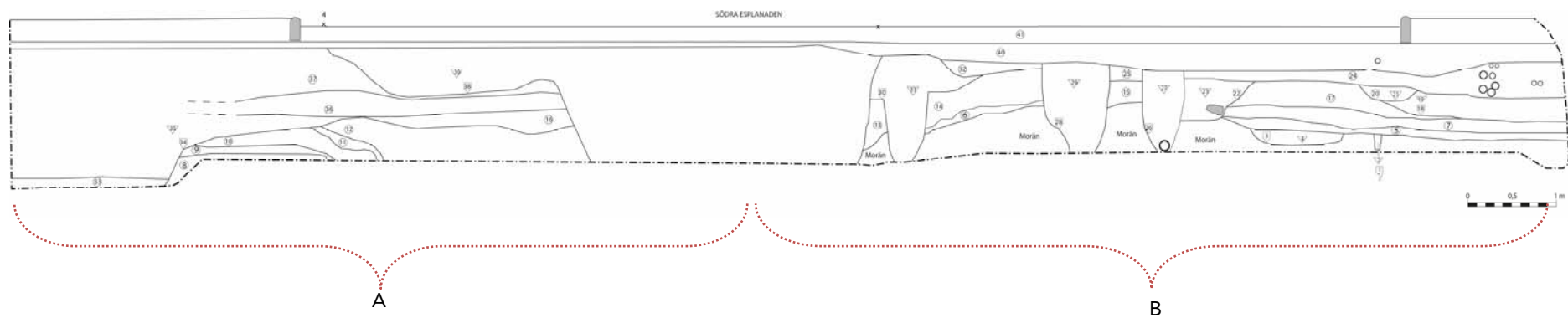
B

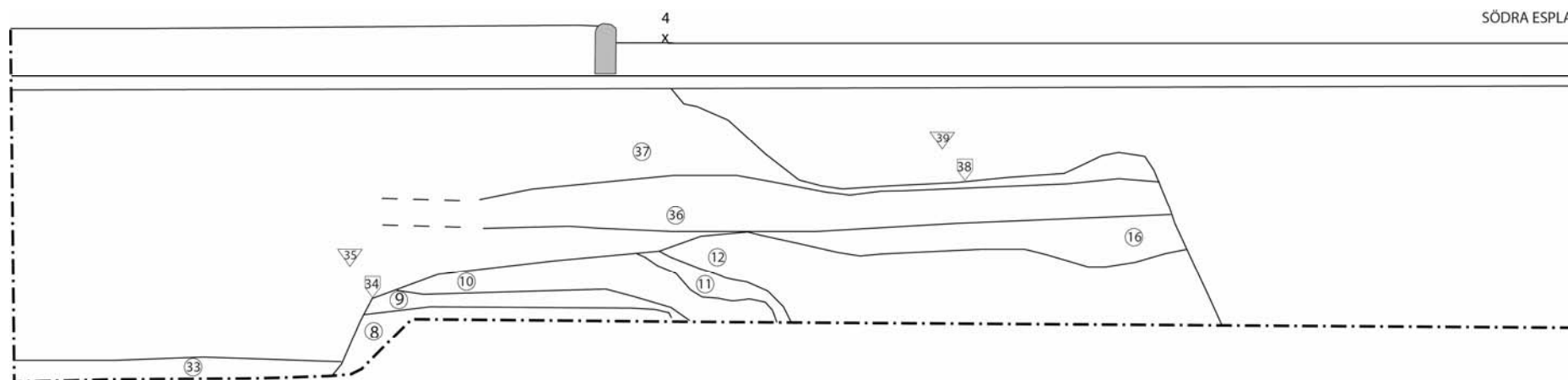
Lagerbeskrivningar:

1. Gråbrun, fet och kompakt lera. Något fuktigt och finkornigt. Äldre markhorisont.
2. Samma som (1).
3. Gråbrun, fet och något kompakt lera med inblandning av kalkbruk, tegelkross och sten. Något fuktigt och finkornigt. Uppfyllning av terräng. Samma som (4).
4. Samma som (3).
5. Kalkbruk, torrt, poröst, magert. Raseringslager.
6. Kalkbruk, torrt, poröst, magert. Raseringslager.
7. Svartbrun lera, något kompakt, torr och finkornig med inslag av träkol. Utjämningslager. Samma som (8).
8. Samma som (7).
9. Äldre gatunivå med gatsten i grus. Samma som (10).
10. Äldre gatunivå med gatsten i grus. Samma som (9).
11. Nedgrävning för fiberkablar.
12. Fyllning av grus. Torrt, poröst och magert. Något grovkornigt.
13. Grus. Bärlager.
14. Grus. Bärlager.

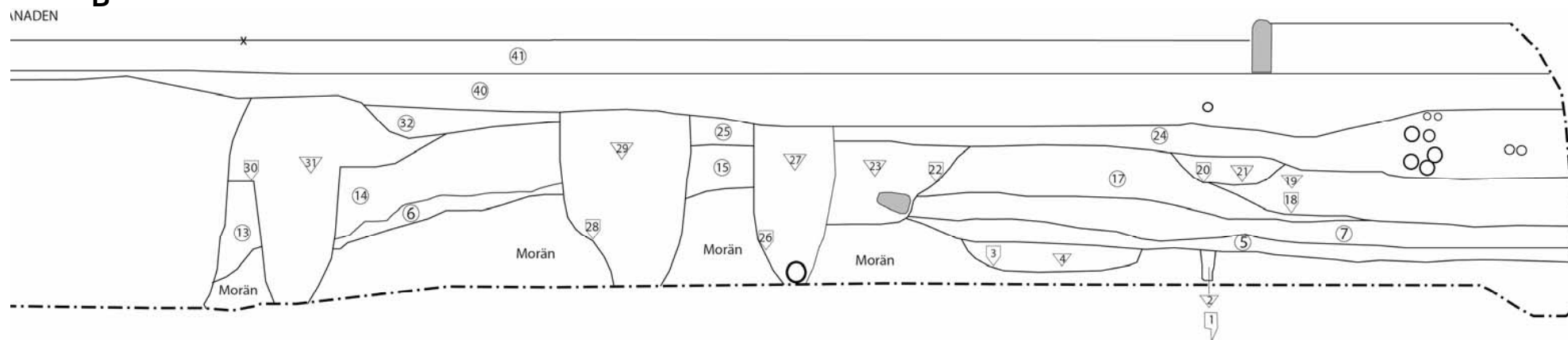
Sektion E, västra sektion, ritning 11 och 12

A

B

Lagerbeskrivningar:

1. Pinnavtryck.
2. Brun humus med inslag av bränd lera och träkol.
3. Nedgrävning.
4. Gulbrun lera, finkornig, fet, fuktig och kompakt. Inslag av bränd lera, träkol, enstaka humus. Ytan värmepåverkad.
5. Värmepåverkad rödbrun lera. Finkornig, fet, fuktig och kompakt. Inslag av organiskt material, småsten, träkol. Brandlager, *in situ* (lerlager som blivit värmepåverkad på plats).
6. Samma som (5).
7. Grå humus med inslag av mycket träkol, lera, bränd lera och kalk. Finkornig, fet, fuktig och kompakt. Utjämningslager över yta som brunnit, mest träkol i botten. Uppblandat.
8. Brun lera och grå humus. Finkornig, fet, fuktig och kompakt. Utjämning bärlager på vallgrav som satt sig.
9. Grå humus, finkornig, fet med inslag av träkol, kalk och tegel. Marklager.
10. Brun finkornig lera, torr och kompakt. Utjämning bärlager på vallgrav som satt sig.
11. Gul finkornig lera. Fuktig och kompakt. Utjämning bärlager på vallgrav som satt sig.
12. Gråbrun humus med hög lerhalt, finkornig, fet, fuktig och kompakt. Minerogena utfällningar. Inslag av tegelkross, kalk, småsten, lerfläckar. Fyllning i vallgrav.
13. Brungrå humus, mellankornig, torr, fuktig, fet och kompakt. Inslag av tegelkross, bränd lera, träkol och lerfläckar. Fyllning vallgrav samt marklager 1800-tal. Samma som (14) och (15).
14. Samma som (13) och (15).
15. Samma som (13) och (14)
16. Brungrå humus med inslag av tegelkross, bränd lera, träkol. Mellankornig, mager, fuktig och kompakt. Utjämningslager över vallgraven. Sättningsbenägen yta.
17. Grå finkornig humus. Fet, fuktig och kompakt. Minerogena utfällningar och inslag av träkol, småsten. Utjämningslager som bärlager.
18. Nedgrävning alternativt en svacka.
19. Grå finkornig humus med lerfläckar och småsten. Fet, fuktig och kompakt. Minerogena utfällningar och inslag av träkol. Utjämningslager som bärlager.
20. Nedgrävning, troligen för sentida kabel.
21. Grå grus och sten, bärlager samt trådar från trolig kabel. Fyllning i kabelschakt.
22. Nedgrävning.
23. Omrörda kulturlager. Fyllning i nedgrävning.
24. Grå humus och lera, mellankornig, fet, fuktig och kompakt. Inslag av tegelkross, småsten, träkol, och bränd lera. Omrörda lager. Flera rör och kablar. Utjämningslager. Samma som (25) och (32).
25. Samma som (24) och (32).
26. Nedgrävning för dräneringsrör.
27. Skiktad humus. Fyllning i rörschakt.
28. Nedgrävning för dräneringsrör.
29. Skiktad humus. Fyllning i rörschakt.
30. Nedgrävning för dräneringsrör.
31. Skiktad humus. Fyllning i rörschakt.

32. Grå humus och lera, mellankornig, fet, fuktig och kompakt. Inslag av tegelkross, småsten, träkol, och bränd lera. Omrörda lager. Utjämningslager. Samma som (24) och (25).
33. Stenmjöl.
34. Nedgrävning för diverse rör och kablar, sentida.
35. Sentida material, torrt och magert, kompakt och nedbrutet. Fyllning i större sentida nedgrävning.
36. Grus och grå humus, blandat. Inslag av tegelkross, småsten och kalk. Bärlager.
37. Grus. Bärlager.
38. Nedgrävning för vatten och avlopp.
39. Stenmjöl. Fyllning i rörschakt.
40. Makadam. Bärlager.
41. Asfalt. Befintlig marknivå.

Bilaga 2. Fyndförteckning

61000-278

Stora Södergatan 61-67, Lund

FU Fjärrvärme 2013

KM 94098:5

Fyndnummer	Kontext	Material	Sakord	Formtyp	Undertyp	Del	Antal	Vikt, g.
1	Sektion B/Lager 1	Keramik	Kärl					
2	Sektion D/Lager 1	Glas	kärl		Flaska	Botten	1	77
2	Sektion D/Lager 1	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Krus	buk - botten	3	77
2	Sektion D/Lager 1	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Krus	buk	2	40
2	Sektion D/Lager 1	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Oidentifierad	buk	2	27
2	Sektion D/Lager 1	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Trebensgryta	fot	2	85
3	Sektion D/Lager 2							
3	Sektion D/Lager 2	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Oidentifierad	mykning	1	1
3	Sektion D/Lager 2	Slagg	Järnhaltig				1	133
4	Sektion D/Lager 3	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Oidentifierad	buk	1	4
5	Sektion D/Lager 5	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Trebensgryta	lyftanordning - buk	1	15

61000-260

Svartbrödersgatan, Lund

FU Fjärrvärme 2013

KM 95298:1

Fyndnummer	Kontext	Material	Sakord	Formtyp	Undertyp	Del	Antal	Vikt, g.
1	Västra Sektion/16	Keramik	Kärl	Svartgods, östersjö	Oidentifierad	buk - botten	7	289
1	Västra Sektion/16	Keramik	Kärl	Svartgods, östersjö	Oidentifierad	buk	23	121
2	Västra Sektion/K 21	Keramik	Kärl	Svartgods, östersjö	Oidentifierad	mynning - buk	1	26

Arkeologiska arkivrapporter från Lund har övergått i serien Kulturmiljörapporter fr.o.m. 2013.
I serien Kulturmiljörapporter har utgivits:

- 2017:20 Gamla Staden 8:1 – Slottshagen, fornlämning Helsingborg 42, Helsingborgs stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2012. Gertie Ericsson.
- 2017:21 Stora Råby 33:18- Stora Råby kyrkogård, fornlämning nr 10, Stora Råby socken, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2015. Ivan Balic.
- 2017:22 Kv Eskil 20, Fornlämning 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2017. Krister Kåm Tayanin.
- 2017:23 Kv Grynmalaren 38, Fornlämning 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2016. Aja Guldåker.
- 2017:24 Häslövs stubbamölla, Södra Häslöv 18:2, Häslövs socken, Vellinge kommun, Skåne. Arbetsbeskrivning 2017. Henrik Borg, Olof Andersson.
- 2017:25 Kv Paradis 56, Fornlämning 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Geoteknisk undersökning 2017. Aja Guldåker.
- 2017:26 Kv Kulturen 4-8, Fornlämning 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Geoteknisk undersökning 2017. Aja Guldåker.
- 2017:27 Hallaröds kyrka, Hallaröd socken, Höörs kommun, Skåne. Rapport 2017. Carita Melchert.
- 2017:28 Hallaröds kyrka, Hallaröd socken, Höörs kommun, Skåne. Rapport 2017. Carita Melchert.
- 2017:29 Sandby 67:1, Fornlämning 93, Södra Sandby socken, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning. Aja Guldåker.
- 2017:30 Kv Paradis 45, Lund. Fornlämning 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Geoteknisk undersökning 2017. Gertie Ericsson.
- 2017:31 Vombs by, fastigheten Vomb mfl, fornlämning Vomb 7:1, Vombs socken, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2015. Gertie Ericsson
- 2017:32 Kv Svartbröder 10, Lund. Fornlämning 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Geoteknisk undersökning 2017. Aja Guldåker.
- 2017:33 Flyinge kungsgård, Flyinge 22:40, Lunds kommun. Antikvarisk medverkan 2017. Carita Melchert.
- 2017:34 Norra Hultseröd 1:8, Billinge socken, Eslövs kommun. Antikvarisk medverkan 2017. Carita Melchert.
- 2017:35 Ramlösa Brunn. Ramlösa 2:6, Ramlösa 2:1 m fl., Helsingborgs kommun. Kunskapsunderlag. 2017. Henrik Borg, Christer Göransson, Daniel Melchert.
- 2017:36 Bangatan och Clemenstorget i Lund. Innerstaden 2:1, 3:1, 3:16 och 3:17, Lunds kommun. Översiktlig arkeologisk förundersökning 2017. Jan Kockum.
- 2017:37 Innerstaden 2:1, Lilla Råby bytomt, fornlämning nr 175, Lunds stad och kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2013. Nicklas Kronroth.
- 2017:38 Kv. Stådet 10, Lund. Fornlämning 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2017. Krister Kåm Tayanin
- 2017:39 Innerstaden 3:32, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2015. Johan Wallin.
- 2017:40 Fjärrvärmeledning mellan Lund och Dalby, fastighet Dalby S:4 mfl. Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk utredning 2017. Jan Kockum.
- 2017:41 Kv Apotekaren 11, Lund, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologiska förundersökningar 2014 och 2015. Gertie Ericsson och Johan Wallin.
- 2017:42 Kv Trädgården 8, Lund, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2014. Ivan Balic.
- 2018**
- 2018:1 Kv. Klockaren 19, Dalby. Fornlämning 40:1, Dalby socken, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2017. Mattias Karlsson.
- 2018:2 Falsterbo 2:25 – Kyrkogatan, Falsterbo. Fornlämning 15, Falsterbo socken, Vellinge kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2016. Ivan Balic.
- 2018:3 Fjärrvärme mm i Lunds kommun, Skåne. Arkeologiska förundersökningar 2012-2013. Aja Guldåker.

